

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Tuzlanski kanton
GRAD GRAČANICA

Razmatra: Gradsko vijeće

Predlagač: Gradonačelnik

INFORMACIJA
o aktuelnim privrednim kretanjima
Grada Gračanica u 2024. godini

Obrađivač: Služba za preduzetništvo,
lokalni razvoj i finansije

Gračanica, august 2025. godine

Sadržaj

Pregled Tabela i Grafikona.....	3
UVOD	5
1. SAŽETAK.....	6
2. OSNOVNI PODACI O GRADU	9
3. OPĆI PROFIL PRIVREDE GRADA GRAČANICA.....	11
3.1. Ukupan prihod po djelatnostima	11
3.2. Ukupna dobit/gubitak po djelatnostima	13
3.2.1. Broj firmi po djelatnostima.....	13
3.2.2. Zaposlenost po djelatnostima	15
3.3. Prerađivačka industrija.....	16
3.4. Djelatnost trgovine	17
4. STRUKTURA PRIVREDNIH SUBJEKATA PREMA BROJU ZAPOSLENIH	18
5. PREGLED NAJUSPJEŠNIJIH FIRMI PREMA UKUPNOM PRIHODU, DOBITI I PRIHODU PO ZAPOSLENOM.....	19
6. SPOLJNOTRGOVINSKA RAZMJENA	22
7. INVESTICIJE U PROIZVODNO POSLOVNE OBJEKTE	24
8. UKUPNA ZAPOSLENOST, NEZAPOSLENOST I PLAĆE	26
8.1. Pregled stanja i kretanja na tržištu rada	26
8.2. Prosječne neto plaće i penzije	29
8.3. Sindikalna potrošačka korpa.....	32
9. POLJOPRIVREDA	32
9.1. Podrška primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji	34
9.2. Novčane podrške poljoprivredi i ruralnom razvoju iz Budžeta Grada Gračanica	36
10. INDEKS RAZVIJENOSTI.....	39
11. UNAPRJEĐENJE POSLOVNOG OKRUŽENJA - ULOGA JLS	41
Harmonizacija podataka katastra i zemljišnih knjiga.....	433
12. ZAKLJUČCI.....	44

Pregled Tabela i Grafikona

Tabela 01.	Ostvaren prihod kompanija iz grada Gračanica	7
Tabela 02.	Prirodni priraštaj Grada Gračanica	9
Grafikon 01.	Prirodni priraštaj Grada Gračanica	9
Tabela 03.	Površine u BiH km ²	10
Tabela 04.	Opći profil privrede Grada Gračanica u periodu 2021.-2024. god.	11
Tabela 05.	Ukupan prihod po djelatnostima u periodu 2022.-2024. godine	12
Tabela 06.	Pregled broja firmi po djelatnostima u periodu 2021.-2024. Godine	14
Tabela 07.	Pregled zaposlenosti po djelatnostima u periodu 2022. - 2024. godine	15
Tabela 08.	Opći podaci o prerađivačkoj djelatnosti u periodu 2022. – 2024. godine	17
Tabela 09.	Opći podaci o djelatnosti Trgovine na malo i veliko, popravka motornih vozila i motocikla u periodu 2022.-2024. godine (Šifra djelatnosti-G)	18
Tabela 10.	Kriterij Europske komisije-kategorizacija MSP	19
Tabela 11.	Kompanije po visini prihoda ostvarenih 2024. god	19
Tabela 12.	Najuspješnije firme u gradu Gračanica prema visini ukupnog prihoda u periodu 2022.-2024. godine	20
Tabela 13.	Najuspješnije firme prema visini ukupne dobiti u periodu 2022.-2024.god	21
Tabela 14.	Najuspješnije firme prema visini prihoda po zaposlenom u periodu 2022.-2024. godini	21
Tabela 15.	Spoljno trgovinska razmjena u periodu od 2009. do 2024. godini sa uporednim podacima TK i FBiH za 2024. godinu	23
Tabela 16.	Prosjeck izvoza po stanovniku u periodu 2018.-2024. godine	24
Tabela 17.	Prosjeck uvoza po stanovniku u periodu 2018.-2024. godine	24
Tabela 18.	Pregled investicija u periodu 2011.-2024. godine	24
Tabela 19.	Pregled investicija u proizvodno-poslovne objekte u m ² po mjesnim zajednicama u periodu 2011.-2024 god.	25
Tabela 20.	Pregled broja investicija u proizvodno poslovne objekte po mjesnim zajednicama u periodu 2011.-2024. godine	25
Tabela 21.	Zaposlenost ukupnog i radno aktivnog stanovništva 1991. i 2019.-2024. god	26
Tabela 22.	Zaposlenost, nezaposlenost sa uporednim podacima u periodu od 2021. do 2024. godine	27
Tabela 23.	Stepen zaposlenosti u periodu 2017.-2024. godine sa uporednim pokazateljima za TK i FBiH	27
Tabela 24.	Stepen nezaposlenosti u periodu 2018.-2024. godine sa uporednim pokazateljima za TK i FBiH	28
Grafikon 04.	Struktura zaposlenosti/nezaposlenosti za grad Gračanica (stanje 2024. godine)	29
Tabela 25.	Prosječne neto plaće u periodu 2010.-2024. godine sa procentima u prosječnoj plati FBiH	30
Tabela 26.	Prosječne neto plaće u periodu 2010-2024. godine za FBiH i TK	30
Tabela 27.	Prosječne penzije u periodu 2010.-2024. godine sa uporednim podacima FBiH i TK	31
Tabela 28.	Struktura upotrebe zemljišta	33
Tabela 29.	Ostvarene novčane podrške po modelu podrške proizvodnji iz Federalnog budžeta u posljednjih 5 godina	34

Tabela 30.	Ostvarene novčane podrške iz budžeta Tuzlanskog kantona u posljednjih 5 godina za grad Gračanicu	35
Tabela 31.	Podrška primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji po izvorima finansiranja za period 2008. - 2024. godine	35
Tabela 32.	Realizacija novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju iz Budžeta Grada Gračanica za 2023. godinu	36
Tabela 33.	Index razvijenosti (za 14 od 79) općina/gradova FBiH u 2024. godini	40
Tabela 34.	Pregled zbirnih indikatora harmonizacije katastra i zemljišno knjižnih (ZK) podataka obuhvaćenih u periodu 2016.-2024. godine – Grad Gračanica	43
Tabela 35.	Indikatori razvoja-Uporedni pokazatelji za Općinu Gračanica/Grad Gračanica i Tuzlanski kanton u periodu 2018. - 2024. godine	47

UVOD

U skladu sa nadležnostima jedinica lokalne samouprave, Služba za preduzetništvo lokalni razvoj i finansije u cilju kontinuiranog praćenja privrednih tokova, pripremila je ovu Informaciju o aktuelnim privrednim kretanjima na području Grada Gračanica za 2024. godinu. Dokument ima za cilj da pruži pregled ključnih pokazatelja i trendova koji oblikuju lokalnu ekonomiju, te da omogući Gradskom vijeću kvalitetnu osnovu za donošenje strateških odluka u domenu ekonomskog razvoja, zapošljavanja i planiranja budžetskih i razvojnih politika.

Informacija se temelji na dostupnim podacima nadležnih institucija, uključujući statističke pokazatelje o industrijskoj proizvodnji, izvozu i uvozu, zaposlenosti i registraciji poslovnih subjekata, kao i relevantne izvještaje privrednih komora i agencija. Posebna pažnja posvećena je sektorima koji čine osnovu lokalne privrede, s akcentom na izazove i prilike koje su obilježile 2024. godinu, kako u kontekstu globalnih ekonomskih kretanja, tako i lokalnih specifičnosti.

Namjera je da se ovom informacijom doprinese transparentnosti u radu lokalne uprave i ojača saradnja između javnog, privatnog i civilnog sektora, u cilju stvaranja povoljnijeg poslovnog ambijenta i održivog razvoja Grada Gračanica.

Pri izradi Informacije kao izvor podataka korišteni su zbirni podaci, po završnim računima za 2024. godinu, koji su obrađeni od strane kompanije Company Wall d.o.o. i podaci:

- Federalnog zavoda za zapošljavanje,
- Federalnog zavoda za statistiku,
- Federalnog zavoda za programiranje razvoja
- Statistike Grada Gračanica
- Savez samostalnih sindikata BiH (statistika)

1. SAŽETAK

Prema novoj Metodologiji za izračun indeksa razvijenosti, koji se primjenjuje od 2018. godine. Indeks razvijenosti je kompozitni pokazatelj, koji se računa kao ponderirani prosjek više osnovnih socioekonomskih pokazatelja, radi mjerenja stepena razvijenosti jedinica lokalne samouprave i kantona. Izradom indeksa razvijenosti se postiže osiguravanje podataka za pripremu politika uravnoteženog regionalnog razvoja kantona i jedinica lokalne samouprave u FBiH, osiguravanje podataka za praćenje ili monitoring razvoja JLS i kantona, a samim tim i pretpostavki monitoringa rezultata realizacije strategija razvoja JLS i kantona.

Po rangu razvijenosti, Grad Gračanica sa indeksom od 0,94 se popeo jedno mjesto više i nalazi se na 22. mjestu od 79 općina/gradova u FBiH, u III grupi (od pet grupa), a na drugom mjestu u Kantonu Tuzla, poslije grada Tuzle, u odnosu na prošlu godinu i ovdje se Grad Gračanica poboljšao za jedno mjesto više.

Poređenja radi u III grupi su: Grad Gradačac na 35. mjestu i Srebrenik na 42. mjestu od 79 općina /gradova u FBiH. Izvor podataka: „Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH u 2024. godini“. Obrada: Federalni zavod za programiranje razvoja – juni 2025. godine.

Od 79 Općina/gradova FBiH, 7 je u prvoj grupi sa indeksom od 2,34 do 1,30, u drugoj grupi je 9 sa indeksom od 1,22 do 1,04, u trećoj grupi je 30 gradova sa indeksom od 1,0 do 0,75, u četvrtoj grupi je 20 gradova sa indeksom od 0,75 do 0,61, u petoj grupi je 13 općina/gradova sa indeksom od 0,60 do 0,33.

Na prvom mjestu (u prvoj grupi od pet grupa) je JLS Centar Sarajevo sa indeksom 2,34 a na 79-om mjestu u petoj grupi je JLS Dobretić sa indeksom od 0,33.

Kada se posmatraju kantoni, Tuzlanski kanton se nalazi na petom mjestu (porastao za jedno mjesto u odnosu na 2023. godinu), sa indeksom od 0,83, po rangu razvijenosti od 10 kantona u FBiH, a u II grupi od tri grupe. U prvoj grupi je Kanton Sarajevo sa indeksom od 2,02 a u III grupi je Kanton 10 sa indeksom od 0,28.

Uloga JLS u unaprjeđenju poslovnog okruženja definisana je Strategijom razvoja Grada Gračanica 2023.-2027. u kojoj su predložena i usvojena tri strateška cilja koji predstavljaju glavne pravce dostizanja vizije i izražavaju krajnje rezultate koje namjeravamo postići do kraja planiranog perioda 2023.-2027.godine.

Prema obrađenim finansijskim izvještajima za 2024. godinu, u 507 firmi bilo je ukupno 8194 zaposlenih, što je za 4,48 % više u odnosu na 2023. godinu, a za 0,84 % manje u odnosu na 2021. godinu kada je bilo 8263 zaposlena radnika.

Ukupan prihod za 507 građaničkih firmi koje su podnijele finansijski izvještaj za 2024. godinu, već treću godinu zaredom prelazi milijardu KM i u posmatranom periodu ostvaren je u iznosu od 1.287.966.192,00 KM što je za 12,33 % više u odnosu na 2023. godinu, a za 14,32 % više u odnosu na 2022. godinu.

U strukturi ukupnog prihoda, u dvije vodeće djelatnosti ostvareno je ukupno 79,26 % ukupnog prihoda i to u prerađivačkoj industriji 42,43 % i djelatnosti trgovine 34,15 % ukupnog prihoda privrede Grada.

Ostvarena dobit 507 privrednih subjekata koji su podnijeli obračun u 2024. godini iznosi 150.938.643,00 KM. Iskazana dobit u 2024. godini je povećana u odnosu na 2023. godinu za 30,29 %, a povećana za 29,06 % u odnosu na 2022. godinu. Posmatrano po djelatnostima dobit je ostvarena u većini djelatnosti.

Prema visini ukupnog prihoda 285 kompanija ostvarilo je ukupan prihod do 500.000 KM, 163 kompanija ostvarilo je prihod do 5.000.000 KM, a 59 kompanija ostvarilo je preko 5.000.000 KM prihoda.

Tabela 01. Ostvaren prihod kompanija Grada Gračanica

Prihodi	Broj kompanija:	% od ukupnog prihoda grada	% od broja kompanija
do 500.000,00 KM	285	2,57 %	56,21 %
500.000,00 KM - 5.000.000,00 KM	163	20,13 %	32,15 %
preko 5.000.000,00 KM	59	77,25 %	11,64 %

Izvor: Company Wall d.o.o..

U 2024. godini finansijske izvještaje podnijelo je 507 poslovnih subjekata, što je za 58 više u odnosu na 2023. godinu, odnosno više za 47 nego u 2022. godini. U strukturi ukupnog broja firmi 31,95 % ili 162 su u prerađivačkoj industriji, 28,60 % ili 145 su u djelatnosti trgovine i u djelatnosti građevinarstva 8,68 % firmi odnosno 44 firme.

Ukupna zaposlenost u kompanijama koje su podnijele finansijski izvještaj za 2024.god. je 8194 osoba i povećana je za 4,48 % u odnosu na 2023.godinu kada je iznosila 7843 zaposlenih.

U strukturi zaposlenih 72,83 % ukupne zaposlenosti ostvaruje se u prerađivačkoj industriji i djelatnosti trgovine na veliko i malo.

Na osnovu analize privredne strukture po djelatnostima, opća je konstatacija da se 42,43 % ukupnog prihoda, 36,83 % dobiti i 47,24 % zaposlenih, ostvaruje u prerađivačkoj industriji. Na djelatnosti trgovine na veliko i malo, odnosi se 34,15 % ukupnog prihoda, 37,88 % dobiti i 25,59 % zaposlenih. Učešće građevinarstva u ukupnom prihodu iznosi 12,50 %, dobiti 16,27 % i zaposlenih 12,55 %.

U prerađivačkoj industriji koja obuhvata 162 poslovnih subjekata, sa 3871 zaposlenim ili 47,24 % od ukupno zaposlenih u privredi grada, ostvareno je 546,43 miliona KM prihoda, odnosno 42,43 % ukupnog prihoda privrede grada, 55,28 miliona dobiti ili 36,83 % ukupne dobiti privrede grada. Ukupan prihod u prerađivačkoj industriji u 2024. godini uvećan je za 2,84 %, a dobit je uvećana za 9,51 %. Broj zaposlenih u 2024. godini u prerađivačkoj industriji je zanimljivo smanjen za 6,31 % u odnosu na 2023. godinu.

U djelatnosti trgovine koja obuhvata 145 subjekata, ukupan prihod u 2024. godini iznosi 439,815 mil KM, u odnosu na 2023. godinu prihod je povećan za 20,14 %, dok je dobit u 2024. god. od 56,847 mil KM u odnosu na 2023. godinu povećana za 51,06 %, a broj zaposlenih u 2024. godini od 2097 u odnosu na 2023. godinu povećan je za 8,71 %.

Ukupan prihod djelatnosti trgovine u odnosu na ukupan prihod grada iznosi 34,15 %, ukupna dobit djelatnosti trgovine u odnosu na ukupnu dobit grada iznosi 37,66 %, ukupna zaposlenost djelatnosti trgovine u odnosu na ukupnu zaposlenost iznosi 25,59 %.

U 2024. godini sa uvozom od 333.934.465 KM i izvozom od 328.266.010 KM iskazan je negativan saldo od 5.668.455 KM, a pokrivenost uvoza izvozom od 98,30 %, koji je iznad pokrivenosti uvoza izvozom FBiH koji iznosi 53,15 % i TK koji iznosi 78,53 %. Učešće izvoza privrede Grada Gračanica u izvozu Tuzlanskog kantona iznosi 14,79 %, a uvoza 11,81 %.

Od 2018. godine privreda Gračanice ostvaruje pozitivan saldo robne razmjene, sa 4,94 miliona KM u 2018 godini do 22,147 miliona KM 2023. godine, do negativnog salda robne razmjene u 2024. godini od -5.668.455 KM.

Prema prosjeku izvoza po stanovniku, Gračanica je sa izvozom od 7.416 KM/stanovniku u 2024. godini za 43,47 % iznad prosječnog izvoza po stanovniku Tuzlanskog kantona (koji iznosi 5.169 KM/stanov.), a za 48,17 % iznad prosjeka Federacije BiH (koji iznosi 5.005 KM/stanovniku.).

Prema prosjeku izvoza po stanovniku (od 7.416 KM/stanovniku), Grad Gračanica je na trećem mjestu u TK. Sa većim izvozom po stanovniku su Grad Lukavac sa 16.362 KM/stanovniku i Gradačac sa 11.679 KM/ stanovniku.

Prema prosjeku uvoza po stanovniku od 7.544 KM/stanovniku, Gračanica je ispod prosjeka uvoza po stanovniku FBiH za 24,80 % (9.415 KM/stanovniku). U odnosu na prosjek uvoza po stanovniku Tuzlanskog kantona koji iznosi 6.583 KM/stanovniku, viši je za 14,16 %. Prema prosjeku uvoza po stanovniku (od 7.544 KM/stanovniku), Grad Gračanica je na četvrtom mjestu u TK, ispod Lukavca (14.446 KM/stanovniku), Gradačca (10.742 KM/stanovniku) i Živinica (7.987 KM/stanovniku).

Na području grada Gračanica, prema podacima Federalnog zavoda za statistiku za 2023. godinu, od ukupno 44.267 stanovnika 67,25 % ili (29.773 stanovnika) je radno sposobno stanovništvo starosne dobi između 15 i 65 godina. Od tog broja stanovnika, samo 17.313 (odnosno 39,11 %) je aktivno uključeno na tržište rada i predstavlja radno aktivnu radnu snagu (10.952 zaposlenih i 6.361 nezaposlenih registrovanih na Zavodu za zapošljavanje).

Ova analiza ne obuhvata sivu ekonomiju koja kreira neregistrovanu zaposlenost, i zaposlenost u neformalnom sektoru i zaposlene u sektoru poljoprivrede.

Stepen zaposlenosti radno aktivnog stanovništva (stanovništvo u dobi od 15-65 godina), kontinuirano raste sa 34,48 % iz 2018. godine na 36,80 % u 2024. godini. U 2024. godini je za 17,13 % iznad stepena zaposlenosti iz 1991. godine kada je iznosila 31,40 %.

Stepen zaposlenosti ukupnog stanovništva je kontinuirano rastao sa 23,79 % iz 2018. god. na 24,87 % u 2022. godini, dok je u 2024. godini neznatno niže na 24,74 %, te je iznad stepena zaposlenosti iz 1991. godine (19,24 %).

Stepen zaposlenosti od 36,80 % je iznad stepena zaposlenosti Tuzlanskog kantona (35,20 %), ali je neznatno ispod stepena zaposlenosti FBiH (37,00 %).

Stepen nezaposlenosti opada sa 41,35 % iz 2018. godine na 36,90 % u 2024. godini, ali još uvijek zaostaje za 1991. godinom kada je stepen nezaposlenosti iznosio 29,79 %.

Stepen nezaposlenosti od 36,90 % je niži od stepena nezaposlenosti TK koji iznosi 37,40 %, ali je viši od stepena nezaposlenosti FBiH od 32,20 %. U odnosu na 13 općina/gradova TK, grad Gračanica sa stepenom nezaposlenosti od 36,90 % je druga općina/grad odmah iza Grada Tuzla sa (23,40 %) i ima niži stepen nezaposlenosti u odnosu na grad Gradačac (37,90 % , grad Srebrenik (46,30 %) i grad Lukavac (38,70 %).

U periodu od 16 godina od 2008. do 2024. godine prosječna neto isplaćena plaća je povećana 94,19 % (sa 520,09 KM iz 2008.god. na 1010 KM u 2024.godini). U 2024. godini sa navedenom prosječnom isplaćenom plaćom od 1010 KM obezbjeđuje se pokrivenost prosječne Sindikalne potrošačke korpe za 2024. godinu od 32,54 %. (Sindikalnu potrošačku korpu čine minimalni troškovi života četveročlane porodice koju čine dvije odrasle osobe i dva djeteta, od

kojih je jedno u srednjoškolskom, a drugo u uzrastu osnovca). Više o ovoj temi pročitajte pod tačkom 8.3. *Sindikalna potrošačka korpa*.

Prosječno isplaćena plaća u Gračanici od 1010 KM niža je za 19,07 % u odnosu na prosječnu plaću TK (koja iznosi 1.248 KM), a za 26,44 % je niža u odnosu na FBiH (koja iznosi 1.373 KM).

Nizak nivo prosječnih plaća direktno se odražava na nizak nivo prosječnih penzija. Ukupna prosječna mjesečna penzija od 575,58 KM iz 2024. godine iznosi 56,98 % prosječne neto plate iz 2024. godine koja je iznosi 1010 KM.

U periodu od 2011. do 2024. (šesnaest godina) ukupna prosječna penzija porasla je za 82,45 %, sa 315,51 KM na 575,58 KM a prosječne plaće su porasle za 94,19 % sa 520,09 KM na 1010 KM. Omjer radnika i penzionera u Gračanici je pao u 2024. godini, sa 1,8 u 2022. godini te 1,7 u 2023. godini na 1,6 u 2024. godini. Dok je omjer radnika i penzionera u FBiH 1,2 a u Tuzlanskom kantonu 1,4 u 2024. godini.

2. OSNOVNI PODACI O GRADU

Područje Općine Gračanica, prije rata, prostiralo se na obje strane rijeke Spreče, između dva privredna regiona Doboja i Tuzle i zahvatalo je površinu od 378 km², u kojoj je živjelo 59.134 stanovnika, prema podacima iz 1991. godine. Dejtonskim sporazumom demografska slika Općine je promijenjena, teritorij je sužen, jer je jedan dio Općine pripao entitetu RS.

Dio koji pripada Federaciji BiH je u sastavu Tuzlanskog kantona i zauzima površinu od 216 km², što je 8,15 % površine Tuzlanskog kantona sa gustom naseljenosti od 206 stanovnika / km².

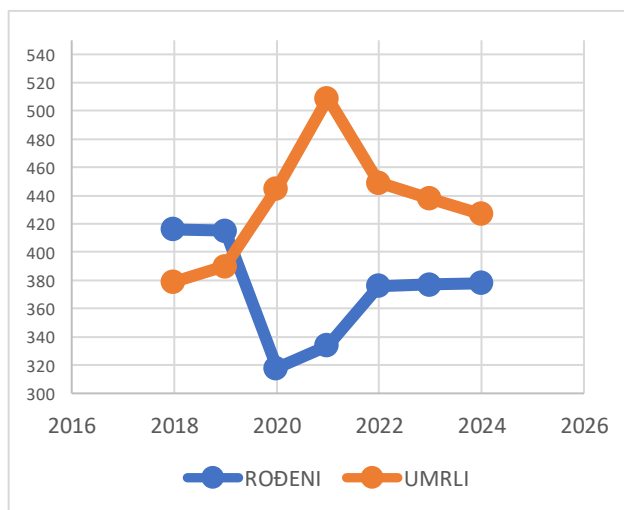
Na osnovu Člana 9. Zakona o Gradu Gračanica, („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj 30/2019 od 27.05.2019. godine), Općina Gračanica je dobila status Grada.

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku na području Grada Gračanica u 2024. godini živi 44.267 stanovnika (procjena broja stanovništva sredinom godine), sa gustom naseljenosti od 206 stanovnika/km². U odnosu na popis iz 1991. godine (59.134 stanovnika) odsutno je 14.867 stanovnika. U 2024. godini i prethodnim godinama zabilježen je negativan trend prirodnog priraštaja kako je prikazano u **Tabeli 01** i na grafikonu 01.

Tabela 02. Prirodni priraštaj Grada Gračanica

Ukup.Stan.	godina	rođeni	umrli
45128	2018	416	379
45033	2019	415	390
44985	2020	318	445
44745	2021	334	509
44493	2022	376	449
44327	2023	377	438
44267	2024	378	427

Grafikon 01. Prirodni priraštaj Grad Gračanica

Stepen prirodnog priraštaja za 2024. godinu je negativan i iznosi -1,1 % što znači da Gračanica svake godine gubi po jednog stanovnika na 1000 stanovnika.

Grad Gračanica nalazi se u Regiji Sjeveroistočne BiH (Regija SI), koju čini sjeveroistočni dio države Bosne i Hercegovine, koja uključuje 34 JLS i Brčko distrikt BiH, ukupne površine 7.260 km² (14,18 % ukupne površine BiH).

Tabela 03 Površine u BiH km²

Opis	Površina u km ²	Učešće u % u odnosu na BiH
Grad Gračanica	219	0,428
Regija SI BiH	7.263,60	14,18
F BiH	26.112	50,98
RS	25.099	49,01
BiH	51.209	-

Izvor: Mjesečni statistički bilteni FZS

Grad Gračanica čini 0,428 % površine BiH, a 2,97 % površine Regije Sjeveroistočne BiH. Prema površini Grad Gračanica je iznad prosječne površine gradova Regije SI BiH.

Posebne razvojne mogućnosti

Razvojne mogućnosti Grada Gračanica vezane su za položaj grada u užem i širem regionu Sjeveroistočne BiH, kao i za prirodno-geografska i resursna obilježja prostora i slično, a u osnovi svode se na slijedeće:

1. Širi prostor Gračanice i Trebave interesantan je sa aspekta pojave nemetaličnih mineralnih sirovina, kao što su: betonit, kaolin, kvarcni pijesak i tuf, keramičke i vatrostalne gline i krečnjaci.
2. Naglašene akumulacije termo mineralnih voda u području Sprečanskog rasjeda. Ležište ovog resursa je jedno od najvećih ne samo u BiH nego i na Balkanu. Eksploatacioni kapacitet ovih ležišta omogućuje zahvat vode sa barem 20 eksploatacionih bunara, orijentacionih dubina od 300 do 1.000 metara, prosječnog kapaciteta cca 100 litara u sekundi po bušotini.

Termo mineralne vode pored energetskog potencijala imaju široki dijapazon primjene u zdravstvu, rehabilitaciji, turizmu, proizvodnji zdravstveno ispravne hrane, ribogojstvu, stočarstvu, zagrijavanje prostora, ekstrakciji ugljen dioksida i proizvodnji suhog leda.

3. Zemljišni resursi su pogodni za proizvodnju zdrave hrane i uzgoj voća. Oranice su zastupljene sa 9.056 ha, voćnjaci sa 1.765 ha, livade 1.015 ha, pašnjaci 1.460 ha i šume 6.451 ha.

Relativno velik potencijal u poljoprivredi (posebno oraničnim površinama kojih ima 9.056 ha) je važna dugoročna osnova za razvoj poljoprivrede i prehrambene industrije. Veći dio prostora Grada poznat je kao voćarski kraj za uzgoj šljiva i jagodičastog voća.

Šumsko bogatstvo, prirodni potencijali (Četovilja, Vis itd.), važna je osnova za razvoj turizma.

Među osnovnim preprekama koje utiču na budući razvoj su:

- Neadekvatno korištenje pojedinih prirodnih resursa (vodni resursi, šume, nemetalne i mineralne sirovine),
- Nizak stepen iskorištenosti potencijala u nekim vrstama prirodnih resursa (poljoprivredno zemljište, nemetalne mineralne sirovine, termo mineralne vode),
- Nedeminirano područje,
- Neregulisan vodotok rijeke Spreče i dijela rijeke Sokoluše.

3. OPĆI PROFIL PRIVREDE GRADA GRAČANICA

Ovom analizom obuhvaćeno je ukupno 507 kompanija koje su podnijele finansijske izvještaje Finansijskoj informatičkoj agenciji FBiH za 2024. godinu. Prema obrađenim podacima za 2024. godinu, u 507 firmi je ukupno 8.194 zaposlenih, što je za 4,48 % više u odnosu na 2023. godinu, a za 1,04 % više u odnosu na 2022. godinu.

Ukupan prihod je u porastu. U 2024. godini ukupan prihod je ostvaren u iznosu od 1.287.966.192,00 KM što je za 12,30 % više u odnosu na 2023. godinu, a za 14,50 % više u odnosu na 2022. godinu.

Ostvaren je rast dobiti sa 91,95 miliona KM koliko je iznosila u 2021. godini na 150,90 miliona KM u 2024. godini, što se vidi u Tabeli 03.:

Tabela 04. Opći profil privrede Općine Gračanica/Grada Gračanica u periodu 2020.-2024.god.

Opći podaci	Zbirni podaci svih djelatnosti u JLS Grada Gračanica				Top 10 kompanija svih djelatnosti na nivou FBiH			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Broj kompanija	460	453	449	507	10	10	10	10
Ukupan broj zaposlenih	8.283	8.110	7843	8194	17.040	16.917	19.555	14.586
Prosječan broj zaposlenih	18	18	17	16	1.704	1.692	1.955	1.458
Ukupna dobit u KM	91.95 mil	116,98 mil	115,46 mil	150,90 mil	203 mil	268 mil	246 mil	579 mil
Broj kompanija sa prihodom do 500.000	276	259	249	285	0	0	0	0
Broj kompanija sa prihodom do 5.000.000	140	146	150	163	0	0	0	0
Broj kompanija sa prihodom preko 5.000.000	44	48	50	59	10	10	10	10

Izvor: Company Wall d.o.o..

Prema visini ukupnog prihoda 56,21 % ili 285 kompanija su ostvarile ukupan prihod do 500.000 KM, 32,15 % ili 163 kompanija ostvarilo je prihod do 5.000.000 KM, a 11,64 % ili 59 kompanije ostvarile su preko 5.000.000 KM prihoda, što je porast u odnosu na 2023. godinu kada je bilo 11,14 % kompanija preko 5.000.000 KM.

3.1. Ukupan prihod po djelatnostima

U 2024. godini, 507 poslovnih subjekta ostvarili su ukupan prihod u iznosu od 1.287.966.192,00 KM, i viši je za 140,34 miliona KM ili 12,33 % u odnosu na 2023. godinu, a viši je za 319 miliona ili 32,92 % u odnosu na 2021. godinu. U strukturi ukupnog prihoda, u dvije vodeće djelatnosti ostvareno je ukupno 76,58 % ukupnog prihoda i to u prerađivačkoj industriji

42,43 % i djelatnosti trgovine 34,15 % ukupnog prihoda privrede Grada, što se vidi iz slijedeće tabele:

Tabela 05. Ukupan prihod po djelatnostima u periodu 2022.-2024. godine

Šifra djelatnosti	Naziv djelatnosti	Ukupan prihod u periodu 2022 - 2024. god. u 000 KM			Index 2024/2023	Učešće % u 2024. godini
		2022	2023	2024		
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	21.432	28.926	31.913	1,103	2,47%
B	Vađenje ruda iz kamena	2.427	2.756	3.547	1,287	0,24%
C	Prerađivačka industrija	572.765	531.328	546.434	1,028	42,43%
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	2.595	4.361	4.002	0,917	0,31%
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	6.483	5.915	7.054	1,193	0,55%
F	Građevinarstvo	129.093	148.588	160.998	1,084	12,5%
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	321.790	366.087	439.815	1,201	34,15%
H	Prijevoz i skladištenje	36.525	34.189	44.977	1,316	3,49%
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	337	584	337	0,577	0,03%
J	Informacije i komunikacije	9.180	12.826	12.650	0,986	0,98%
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0	641.142	1,000	0,05%
L	Poslovanje nekretninama	0,1	303	351	1.158	0,03%

M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	4.316	6.104	5.737	0,939	0,45%
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	552	973	1.307	1,343	0,10%
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	0	0	0	0	0,00%
P	Obrazovanje	2.276	2.458	2.832	1,152	0,22%
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	16,074	18.000	23.000	1,278	1,79%
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	249	432	476	1,102	0,04%
S	Ostale uslužne djelatnosti	586	827	1.749	2,115	0,14%
T	Djelatnosti domaćinstava kao poslodavaca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	136	0	0,01%
U	Djelatnosti vanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0	0	0	0,00%
UKUPNO		1.126.680	1.146.682	1.287.966		100,00%

Izvor: Company Wall d.o.o.

3.2. Ukupna dobit/gubitak po djelatnostima

U 2024. godini u privredi Grada iskazana je ukupna dobit od 150,94 miliona KM. Iskazana dobit u 2024. godini je povećana za 30,72 % u odnosu na 2023. godinu, a povećana za 64,24 %, u odnosu na 2021. godinu. Posmatrano po djelatnostima ukupno dobit je ostvarena u većini djelatnosti.

3.2.1. Broj firmi po djelatnostima

U 2024. godini finansijske izvještaje podnijelo je 507 poslovnih subjekata, što je za 58 više u odnosu na 2023. godinu. U strukturi ukupnog broja firmi 31,95 % ili 162 su u prerađivačkoj industriji, 28,60 % ili 145 su u djelatnosti trgovine, što se vidi iz slijedeće tabele:

Tabela 06. Pregled broja firmi po djelatnostima u periodu 2021.-2024. Godine

Šifra djelatnosti	Naziv djelatnosti	Broj kompanija po djelatnostima u periodu od 2021-2024			
		2021	2022	2023	2024
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	10	10	11	8
B	Vađenje ruda iz kamena	4	4	4	4
C	Prerađivačka industrija	160	152	149	162
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	4	5	7	6
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	4	4	3	4
F	Građevinarstvo	41	39	37	44
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	135	135	123	145
H	Prijevoz i skladištenje	44	45	44	56
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	6	6	8	6
J	Informacije i komunikacije	7	7	8	6
K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0	0	2
L	Poslovanje nekretninama	1	1	1	1
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	29	29	36	36
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	3	3	3	7
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	0	2	0	0
P	Obrazovanje	7	7	8	8
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	2	2	1	4
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	1	2	1	1
S	Ostale uslužne djelatnosti	2	2	5	6
T	Djelatnosti domaćinstava kao poslodavaca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	0	1
U	Djelatnosti vanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0	0	0
UKUPNO		460	453	449	507

Izvor: Company Wall d.o.o.

3.2.2. Zaposlenost po djelatnostima

Ukupna zaposlenost u 2024. godini povećana je za 4,48 % u odnosu na 2023. godinu.

Najveći pad zaposlenih je iskazan u prerađivačkoj industriji 6,34 %. Najveći porast zaposlenih je u djelatnosti Trgovini na veliko i malo od 8,71 %. Kretanje zaposlenih po djelatnostima daje se u narednoj tabeli:

Tabela 07. Pregled zaposlenosti po djelatnostima u periodu 2022.-2024. Godine

Šifra djelatnosti	Naziv djelatnosti	Broj zaposlenih po djelatnosti u periodu 2022 – 2024			Index 2024/2023	Učešće broja zaposlenih u % u 2024. godini
		2022	2023	2024		
A	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	73	86	70	0,814	0,85%
B	Vađenje ruda iz kamena	45	46	54	1,174	0,66%
C	Prerađivačka industrija	4274	4133	3871	0,937	47,24%
D	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	12	12	18	1,500	0,22%
E	Snabdijevanje vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	83	82	65	0,793	0,79%
F	Građevinarstvo	967	987	1028	1,042	12,55%
G	Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala	1720	1929	2097	1,087	25,59%
H	Prijevoz i skladištenje	277	259	272	1,050	3,32%
I	Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hotelijerstvo i ugostiteljstvo)	11	19	7	0,368	0,09%
J	Informacije i komunikacije	76	96	93	0,969	1,13%

K	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	0	0	15	-	0,00%
L	Poslovanje nekretninama	0	1	1	1	0,01%
M	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	88	104	95	0,913	1,16%
N	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	12	9	12	1,333	0,15%
O	Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	0	0	0	-	0,00%
P	Obrazovanje	68	72	73	1,014	0,89%
Q	Djelatnosti zdravstvene i socijalne zaštite	396	400	406	1,015	4,95%
R	Umjetnost, zabava i rekreacija	3	4	8	2,00	0,10%
S	Ostale uslužne djelatnosti	5	3	7	2,333	0,09%
T	Djelatnosti domaćinstava kao poslodavaca; djelatnosti domaćinstava koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	2	-	0,02%
U	Djelatnosti vanteritorijalnih organizacija i tijela	0	0	0	-	0,00%
UKUPNO		8110	7843	8194		100,00%

Izvor: Company Wall d.o.o.

Iz gore navedenih podataka je vidljivo da se 72,83 % ukupne zaposlenosti ostvaruje u prerađivačkoj industriji i djelatnosti trgovine na veliko i malo.

Na osnovu analize privredne strukture po djelatnostima, opća je konstatacija da se 42,43 % ukupnog prihoda, 36,62 % dobiti i 47,24 % zaposlenih, ostvaruje u prerađivačkoj industriji. Na djelatnosti trgovine na veliko i malo, odnosi se 34,15 % ukupnog prihoda, 37,02 % dobiti i 25,59 % zaposlenih u privredi. Učešće građevinarstva u ukupnom prihodu iznosi 12,50 %, dobiti 16,21 % i zaposlenih 12,55 %.

3.3. Prerađivačka industrija

Prerađivačka industrija koja obuhvata 162 poslovna subjekta, zapošljava 3.871 osobu ili 47,24 % ukupno zaposlenih u privredi, ostvarila je 546,43 miliona KM prihoda, odnosno 42,43 % ukupnog prihoda privrede, 55,28 milion KM dobiti ili 36,62 % ukupne dobiti privrede. U odnosu

na 2023. godinu ukupni prihod je viši za 2,82 %. Opći podaci o prerađivačkoj industriji dati su u narednoj tabeli:

Tabela 08. Opći podaci o prerađivačkoj djelatnosti u periodu 2022.-2024.godine

Opći podaci	Prerađivačka industrija u JLS Grad Gračanica		
	2022	2023	2024
Broj kompanija	152	149	162
Ukupan broj zaposlenih	4274	4133	3871
Prosječan broj zaposlenih	28	28	24
Ukupan prihod od prodaje u 000 KM	572.765	531.328	546.434
Prosječan prihod od prodaje u 000 KM	3.768	3.566	3.373
Ukupna dobit u 000 KM	61.513	50.482	55.281
Broj kompanija sa prihodom do 500.000	59	57	68
Broj kompanija sa prihodom do 5.000.000	66	62	63
Broj kompanija sa prihodom preko 5.000.000	27	30	31

Izvor: Company Wall d.o.o.

3.4. Djelatnost trgovine

U djelatnosti trgovine koja obuhvata 145 poslovnih subjekata sa 2.097 zaposlenih radnika (ili 25,59 % od ukupnog broja zaposlenih u privredi), ostvareno je 439,82 miliona KM ukupnog prihoda odnosno 34,15 % od ukupnog prihoda privrede, a 56,847 miliona KM dobiti ili 37,66 % od ukupne dobiti privrede Grada.

U 2024.godini u odnosu na 2023. godinu ukupan prihod u djelatnosti trgovine je povećan za 20,14 %, dobit je povećana za 50,06 %, a broj zaposlenih je povećan za 8,71 %. Opći podaci za ovu djelatnost dati su u slijedećoj tabeli:

Tabela 09. Opći podaci o djelatnosti Trgovine na malo i veliko, popravka motornih vozila i motocikla u periodu 2022.-2024. godine:

Opći podaci	Trgovina na malo i veliko i popr. mot. voz i motoc. u periodu 2022-2024 u JLS Grad Gračanica		
	2022	2023	2024
Broj kompanija	135	123	145
Ukupan broj zaposlenih	1720	1929	2097
Prosječan broj zaposlenih	13	16	15
Ukupan prihod od prodaje u 000 KM	275.499	366.087	439.815
Prosječan prihod od prodaje u 000 KM	2.383	2.976	3.033
Ukupna dobit u 000 KM	34.061	37.632	56.847
Broj kompanija sa prihodom do 500.000	89	74	84
Broj kompanija sa prihodom do 5.000.000	36	39	45
Broj kompanija sa prihodom preko 5.000.000	10	10	16

Izvor: Company Wall d.o.o.

4. STRUKTURA PRIVREDNIH SUBJEKATA PREMA BROJU ZAPOSLENIH

Mala i srednja preduzeća su nosioci privrednog razvoja. Prema broju zaposlenih 75,93 % su mikro poslovni subjekti koji zapošljavaju do 10 zaposlenih lica, 16,77 % poslovnih subjekata zapošljavaju od 10 do 49 zaposlenih lica, 6,31 % poslovnih subjekata zapošljavaju od 50 do 249 zaposlenih lica, i 5 firmi ili 0,99 % poslovnih subjekata zapošljava preko 250 zaposlenih lica, (to su MOTOREX d.o.o. Gračanica 530, ZEKA COMERC d.o.o Gračanica 513, ŠIRBEGOVIĆ d.o.o. Gračanica 387, EDO SLAD d.o.o. Gračanica 338 i FORTUNATTO d.o.o. Gračanica 276 zaposlenika.

Prema veličini, u smislu Zakona o poticaju razvoja male privrede („Službene novine FBiH“, broj: 19/06 i 25/09), razlikuju se mikro, mali i srednji subjekti male privrede pri čemu:

- Mikro subjekte male privrede čine pravna i fizička lica koja upošljavaju prosječno godišnje manje od 10 lica i čiji godišnji promet i/ili godišnja bilansa stanja ne prelazi 400.000,00 KM.

- Male subjekte male privrede čine pravna i fizička lica koja upošljavaju prosječno godišnje manje od 50 lica i čiji godišnji promet i/ili godišnja bilansa stanja ne prelazi 4 miliona KM.
- Srednje subjekte male privrede čine pravna i fizička lica koja upošljavaju prosječno godišnje manje od 250 lica, čiji godišnji promet ne prelazi 40 miliona i/ili godišnji bilans stanja ne prelazi 30 miliona KM.
- Subjekti male privrede se, radi osiguranja statističkih podataka potrebnih za praćenje razvoja male privrede, razvrstavaju u kategoriju prema broju zaposlenih kako slijedi:
- sa jednim zaposlenim licem;
- sa dva do devet zaposlenih lica;
- sa 10 do 49 zaposlenih lica,
- sa 50 do 249 zaposlenih lica.

Prema kriterijima Europske komisije, pri kategorizaciji u kvantitativnom smislu u opticaju su najčešće tri kriterija: broj zaposlenih, bruto prihod i vrijednost sredstava. Prema ovim kriterijima MSP se dijele na mikro, mala i srednja preduzeća i to:

Tabela 10. Kriterij Europske komisije - kategorizacija MSP

Kriterij	MIKRO	MALA	SREDNJA
Broj zaposlenih	manje od 10	manje od 50	manje od 250
Bruto prihod	manji od 2 mil €	manje od 10 mil €	manje od 50 mil €

Izvor: eur-lex.europa.eu

Prema visini ukupnog prihoda 285 kompanija ostvarilo je prihod do 500.000 KM, 163 kompanija ostvarilo je prihod do 5.000.000 KM, a 59 kompanije ostvarilo je preko 5.000.000 KM prihoda. (Tabela br.9.)

Tabela 11. Kompanije po visini prihoda ostvarenih u 2024. godini

Ukupan prihod kompanija Grad Gračanica KM	Broj kompanija	Ostvaren prihod u 2024. godini KM	% od ukupnog prihoda
0 - 500.000	285	33.086.331	2,57%
500.000 - 5.000.000	163	259.910.652	20,18%
preko 5.000.000	59	994.969.209	77,25%
	507	1.287.966.192	100,00%

Izvor: Company Wall d.o.o.

5. PREGLED NAJUSPJEŠNIJIH FIRMI PREMA UKUPNOM PRIHODU, DOBITI I PRIHODU PO ZAPOSLENOM

Dvadeset najuspješnijih firmi u 2024. godini ostvarilo je ukupan prihod od 689,81 miliona KM, što predstavlja 53,56 % ukupnog prihoda privrede. Ukupan prihod dvadeset najuspješnijih firmi je u izvještajnom periodu povećan za 6,77 % u odnosu na 2023. godinu, a za 10,06 % u odnosu na 2022. godinu što se vidi iz slijedeće tabele:

Tabela 12. Najuspješnije firme u gradu Gračanica prema visini ukupnog prihoda u periodu 2022.-2024. godine

Naziv kompanije	Prihod KM			% ukupnih prihoda u ukupnom prihodu privrede grada		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
"MOTOREX" D.O.O.	71.488.626	86.703.231	100.550.694	6,35	7,56	7,81
"ZEKA-COMERC" D.O.O.	66.234.357	75.079.282	79.687.563	5,88	6,55	6,19
"TRGOVIR" D.O.O.	79.563.991	68.133.286	67.967.259	7,06	5,94	5,28
"ŠIRBEGOVIĆ INŽENJERING" D.O.O.	70.410.257	63.831.820	63.831.820	6,25	5,57	4,96
BERRY SUPERFOS BALKAN D.O.O.	56.098.868	50.535.773	56.147.700	4,98	4,41	4,36
"EDO-SLAD" D.O.O.	32.045.836	37.565.217	42.571.108	2,84	3,28	3,31
DOO "NASKO"	31.592.568	32.515.684	38.710.334	2,8	2,84	3,01
"SUMAN" D.O.O.	30.611.551	32.677.617	30.757.985	2,72	2,85	2,39
ROADING D.O.O.	14.916.997	22.596.768	25.568.346	1,32	1,97	1,99
"VARIPLAST" D.O.O.	22.897.425	22.214.982	23.432.081	2,03	1,94	1,82
"ISOWOOD" D.O.O.	25.966.390	26.631.692	22.497.771	2,3	2,32	1,75
"PLAMINGO" D.O.O.	25.054.550	21.531.169	20.477.365	2,22	1,88	1,59
„Z.Z. "GRAČANKA" P.O. GRAČANICA	9.323.622	12.163.838	17.510.419	0,83	1,06	1,36
"TEHNA" D.O.O.	10.170.855	11.862.143	17.134.463	0,9	1,03	1,33
"TERRASIT INSULATION" D.O.O.	22.241.479	19.710.309	15.846.450	1,97	1,72	1,23
"INDEX" D.O.O.	15.128.749	15.522.130	15.237.977	1,34	1,35	1,18
"PLASTOFLEX" D.O.O.	11.161.685	12.496.155	13.530.808	0,99	1,09	1,05
SAGRA D.O.O.	5.754.273	11.791.430	13.455.903	0,51	1,03	1,04
MDM METAL BH d.o.o.	14.551.037	12.239.662	12.570.267	1,29	1,07	0,98
RADIUS D.O.O. Gračanica	11.543.991	10.281.480	12.322.364	1,02	0,90	0,96
Ukupan prihod 20 najuspješnijih	626.759.129	646.085.691	689.810.701			
Ukupan prihod u privredi Grada	1.126.681.397	1.146.682.838	1.287.966.192			

Izvor: Company Wall d.o.o.

Dvadeset najuspješnijih firmi u 2024. godini ostvarile su dobit od 97,534 milion KM što predstavlja 64,62 % ukupne dobiti privrede Grada Gračanica. Ukupna dobit ovih firmi je povećana za 25,84 % u odnosu na 2023. godinu, a za 40,27 % u odnosu na 2022. godinu što se vidi iz slijedeće tabele:

Tabela 13. Najuspješnije firme prema visini ukupne dobiti prije oporezivanja u periodu 2022.-2024. Godine

Naziv kompanije	Ukupna dobit KM			% dobiti u ukupnoj dobiti privrede grada		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
"MOTOREX" D.O.O.	16.102.704	18.889.436	24.966.419,00	13,77	16,35	16,54
"ŠIRBEGOVIĆ INŽENJERING" D.O.O.	7.131.745	10.703.953	11.662.224,00	6,1	9,27	7,73
BERRY SUPERFOS BALKAN D.O.O.	7.014.519	6.612.542	10.542.500,00	6	5,73	6,98
"EDO-SLAD" D.O.O.	4.055.007	5.120.697	6.452.873,00	3,47	4,43	4,28
"ZEKA-COMERC" D.O.O.	4.387.577	3.972.762	5.966.755,00	3,75	3,44	3,95
"TRGOVIR" D.O.O.	7.340.647	3.645.149	4.888.672,00	6,28	3,16	3,24
RADIUS D.O.O. Gračanica	163.458,00	238.534,00	4.566.453,00	0,14	0,21	3,03
ISOWOOD D.O.O. Gračanica	3.822.244,00	3.721.669,00	3.357.465,00	3,27	3,22	2,22
"INDEX" D.O.O.	2.741.723,00	392.274,00	2.717.874,00	2,34	0,34	1,80
ALIBEGOVIĆ PLAST D.O.O. Gračanica	3.297.042,00	4.328.438,00	2.496.583,00	2,82	3,75	1,65
"SUMAN" D.O.O.	3.297.042	4.328.438	2.496.583,00	2,82	3,75	1,65
"TEHNA" D.O.O.	933.653	1.126.847	2.402.759,00	0,80	0,98	1,59
MIGDRILLING D.O.O. GRAČANICA	179.193,00	637.600,00	2.011.106,00	0,15	0,55	1,33
DOO "NASKO" GRAČANICA	1.430.634,00	696.024,00	2.000.081,00	1,22	0,60	1,33
ROADING D.O.O.	393.472	1.570.806	1.941.336,00	0,34	1,36	1,29
BEMA BA D.O.O.	1.000.297	1.358.032	1.908.583,00	0,86	1,18	1,26
TRING D.O.O.	1.419.719	2.035.796	1.834.032,00	1,21	1,76	1,22
AMBRA D.O.O.	1.932.418	3.098.825	1.785.372,00	1,65	2,68	1,18
SAGRA D.O.O. Gračanica	422.490,00	886.780,00	1.768.856,00	0,36	0,77	1,17
GRAPKIC PREVOZ d.o.o	372.417,00	362.708,00	1.765.596,00	0,32	0,31	1,17
Ukupna dobit 20 kompanija sa najvećom dobiti	69.534.962	77.505.791	97.534.146			
Ukupna dobit privrede Grada	116.980.000	115.463.000	150.938.643			

Izvor: Company Wall d.o.o.

Tabela 14. Najuspješnije firme prema visini dobiti prije oporezivanja po zaposlenom u periodu 2022.-2024. godini

R.B.	Naziv kompanije	Broj zaposlenih			Prihodi po zaposlenom KM		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024
1	GRAPKIC PREVOZ d.o.o. za prevoz i organizaciju specijalnih i vangabaritnih tereta	7	5	5	53.202	72.542	353.771
2	"POGREBNIŠTVO BABAJIĆ" D.O.O.	1	1	1	196.554	251.698	295.159
3	"NFE MUSTAJBAŠIĆ" D.O.O. GRAČANICA	3	3	2	31.223	3.996	292.881
4	"MIGDRILLING" D.O.O. GRAČANICA	8	5	7	22399,13	127.520	287.301
5	TELETHINGS D.O.O. GRAČANICA	5	4	5	132082,6	248.682	276.825
6	PEGASUS BOSNA D.O.O. GRAČANICA	1	2	1	188.955	69.005	202.270
7	"RADIUS" D.O.O. GRAČANICA	36	34	23	4.541	7.016	198.541

8	"UTILIKKO" D.O.O. GRAČANICA	3	6	7	0	72.550	189.506
9	"BOSNA-KOM" D.O.O. GRAČANICA, STJEPAN POLJE	6	6	6	11.815	48.735	180.556
10	"AMBRA" D.O.O. GRAČANICA	15	13	11	128.828	238.371	162.307
11	TCORE D.O.O. GRAČANICA	0	0	1	0	0	154.152
12	"BIOPILE" D.O.O. GRAČANICA	2	2	2	83.922	24.352	148.744
13	"ANAREA" D.O.O. GRAČANICA	1	1	1	111.801	133.605	137.532
14	"RENTIMO" D.O.O. GRAČANICA	0	1	1	0	88.735	128.290
15	"ECO ENERGY" D.O.O. GRAČANICA	3	3	3	90.361	163.264	126.681
16	HURIĆ TRANSPORT DOO GRAČANICA	1	1	2	41.350	116.941	109.386
17	"KAFE DO" D.O.O. GRAČANICA	2	3	3	119.092	88.374	109.178
18	"TOPTIER CONNECT" D.O.O. GRAČANICA	1	1	1	270.348	249.439	94.739
19	M&S TECHNIK D.O.O. GRAČANICA	2	4	5	36.155	27.031	91.514
20	BAUMING D.O.O. DRUŠTVO ZA PROIZVODNJU GRAĐEVINSKOG MATERIJALA, INŽINJERING, GRAĐENJE I PROMET	7	8	5	25.323	47.997	90.480
Ukupno zaposlenih		104	103	92			

Izvor: Company Wall d.o.o.

6. SPOLJNOTRGOVINSKA RAZMJENA

Analizom spoljno trgovinske razmjene privrede Grada Gračanica u periodu 2009.-2024. godini primjećuje se povećanje poslovne aktivnosti na stranom tržištu, ali je u istom periodu ukupan obim spoljno trgovinske razmjene povećan je za 238,05 % (sa 278,18 miliona iz 2009.godine na 662,2 miliona KM u 2024.godini).

U 2020. godini pandemija COVID-19 uticala je na smanjenje uvoza za 17,32 miliona KM (sa 212 miliona KM na 194,9 miliona KM) i smanjenje izvoza za 9,44 miliona KM (sa 226,5 miliona KM na 217,09 miliona KM) a obim spoljnotrgovinske razmjene smanjen je za 26,8 miliona KM.

U 2024. godini sa ostvarenim uvozom od 333,93 miliona KM i izvozom od 328,26 miliona KM iskazan je negativan saldo od 5,67 miliona KM, a pokrivenost uvoza izvozom od 98,30 %, koji je iznad pokrivenosti uvoza izvozom FBiH koji iznosi 53,15 % i TK koji iznosi 78,53 %.

Učešće izvoza privrede Grada Gračanica u izvozu Tuzlanskog kantona iznosi 14,79 %, a uvoza 11,81 %.

Od 2018. godine privreda Gračanice iz negativnog salda robne razmjene ušla je u pozitivan saldo robne razmjene, ali je 2024 godine imala negativan saldo od 5,67 miliona KM, što se vidi iz slijedeće tabele:

Tabela 15. Spoljno trgovinska razmjena u periodu od 2009. do 2024. godini sa uporednim podacima TK i FBiH za 2024. godinu

Godina	Opis	Uvoz u 000 KM	% Učešće u uvozu - FBiH 100	Izvoz u 000 KM	% Učešće u izvozu - FBiH =100	Pokrivenost uvoza izvozom u %	Obim spoljnotrgovinske razmjene u 000 KM	Saldo robne razmjene u 000 KM
2024	F BiH	20.193.845	100	10.734.000	100	53,15	30.927.845	-9.459.845
2024	TK-a	2.826.974	14	2.219.938	20,67	78,53	5.046.912	-607.035
2024	Gračanica	333.934	1,65	328.266	3,06	98,3	662.200	-5.668
2023	Gračanica	312.654	1,58	334.802	3,00	107,08	647.456	22.147
2022	Gračanica	313.166	1,54	370.951	3,06	118,45	684.117	57.784
2021	Gračanica	274.521	1,81	295.675	3,09	107,71	570.196	21.154
2020	Gračanica	194.993	1,67	217.095	3,16	111,33	412.088	22.102
2019	Gračanica	212.310	1,53	226.534	2,97	106,7	438.844	14.223
2018	Gračanica	208.039	1,56	212.983	2,69	102,38	421.022	4.944
2017	Gračanica	210.411	2,64	191.760	1,69	91,14	402.171	-18.648
2016	Gračanica	199.063	1,82	183.534	2,93	92,2	382.597	-15.529
2015	Gračanica	200.755	1,88	170.218	2,77	84,79	370.973	-30.537
2014	Gračanica	190.969	1,84	174.250	3,02	91,25	365.219	-16.719
2013	Gračanica	185.464	1,89	162.444	2,93	87,59	347.908	-23.020
2012	Gračanica	180.659	1,81	150.253	2,86	83,17	330.912	-30.406
2011	Gračanica	176.474	1,81	155.223	2,79	87,96	331.697	-21.251
2010	Gračanica	153.859	1,79	137.384	2,82	89,29	291.243	-16.475
2009	Gračanica	139.370	1,76	138.813	3,65	99,24	278.183	-1.056

Izvor: "Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2009- 2024" Obradio FZZPR

Prema prosjeku izvoza po stanovniku od 7.416 KM/stanovniku u 2024. godini, Gračanica je za 43,47 % iznad prosječnog izvoza po stanovniku Tuzlanskog kantona (od 5.169 KM/stanov.), a za 48,17 % iznad prosjeka Federacije BiH (od 5.005 KM/stanovniku.).

Prema prosjeku izvoza po stanovniku (od 7.416 KM/ stanovnik), Grad Gračanica je na trećem mjestu u TK. Sa većim izvozom po stanovniku su Grad Lukavac sa 16.362 KM/stan. i Gradačac sa 11.679 KM/ stanovniku.

Tabela 16. Prosjek izvoza po stanovniku u periodu 2018. – 2024. godine

Opis	Prosjek izvoza po stanovniku za period 2018.-2024. u KM/stanovniku							Index 2024/2023
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
F BiH	3.602	3.472	3.145	4.414	5.613	5.192	5.005	0,96
Tuzlanski kanton	4.411	4.083	3.819	4.781	6.326	6.013	5.169	0,86
Grada Gračanica	4.720	5.030	4.826	6.608	8.337	7.553	7.416	0,98

Izvor: “Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2017-2024“ Obradio FZZPR

Prema prosjeku uvoza po stanovniku od 7.544 KM/stanovniku, Gračanica je ispod prosjeka uvoza po stanovniku FBiH za 24,80 % (uvoz po stanovniku FBiH 9.415 KM/stanovniku). U odnosu na prosjek uvoza po stanovniku Tuzlanskog kantona niži je za 12,74 % (uvoz po stanovniku TK 6.583 KM/stanovniku). Prema prosjeku uvoza po stanovniku od 7.544 KM/stanovniku Grad Gračanica je na četvrtom mjestu u TK, ispod Lukavca, Gradačca i Živinica.

Tabela 17. Prosjek uvoza po stanovniku u periodu 2018.-2024. godine

Opis	Prosjek uvoza po stanovniku u KM/stanovnik							Indeks 2024/2023
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
F BiH	6.041	6.322	5.347	6.978	9.456	9.178	9.415	1,03
Tuzlanski kanton	3.928	4.882	4.277	5.472	7.061	6.650	6.583	0,99
Grad Gračanica	4.610	4.715	4.335	6.135	7.039	7.053	7.544	1,07

Izvor: “Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2018-2024“ Obradio FZZPR

7. INVESTICIJE U PROIZVODNO POSLOVNE OBJEKTE

U periodu od 2011. do 2024. godine zabilježen je pozitivan trend rasta investicija.

U navedenom periodu 148 kompanija je investiralo u proizvodno poslovne objekte ukupne površine od 252.204 m², prosječno godišnje 19.400 m² korisne površine, što se vidi iz slijedećeg tabele:

Tabela 18. Pregled investicija u periodu 2011.-2024. godine

Period	Broj investicija	Ukupna površina investicija u m ²
2011-2013	16	24.890
2014	8	17.880
2015	7	19.085
2016	22	36.014
2017	23	46.355
2018-2019	15	13.039
2020	7	21.609
2021	7	10.485
2022	13	20.668

2023	16	22.989
2024	14	19.190
Svega 2011-2024	148	252.204

Izvor: Služba za prostorno uređenje, geodetske i imovinsko pravne poslove Grada Gračanica

U strukturi investicija 2024. godine najveći broj proizvodno-poslovnih objekata pokrenut je u MZ Gračanica sa 11 objekata u poslovnoj zoni, zatim slijedi MZ Stjepan Polje 2 objekta, Donja Orahovica 1 objekat, što se vidi iz slijedeće tabele:

Tabela 19. Pregled investicija u proizvodno-poslovne objekte u m² po mjesnim zajednicama u periodu 2011.-2024 god.

Naziv MZ	Investicije u proizvodno poslovne objekte u (m ²) u periodu 2015 – 2024 god.										SVEGA (m ²)
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Gračanica	15.585	23.533	33.251	6.347	6.347	21.609	9.337	13.253	17.948	18.265	178.833
Stjepan polje	2.150	4.415	2.589	4.378	4.378	0	0	6.336	1.639	605	26.307
Donja Lohinja	750	4.170	8.463	1.972	1.972	0	0	0	2.586	0	17.941
Donja Orahovica	600	591	0	0	0	0	0	0	816	320	2.007
Doborovci	0	142	0	0	0	0	0	1.079	0	0	1.221
Soko	0	1.511	1.603	0	0	0	0	0	0	0	3.114
Babići	0	1.292	0	0	0	0	0	0	0	0	1.292
Pribava	0	360	449	342	342	0	1.148	0	0	0	2.299
SVEGA	19.085	36.014	46.355	13.039	13.039	21.609	10.485	20.668	22.989	19.190	233.014

Izvor: Služba za prostorno uređenje, geodetske i imovinsko pravne poslove Grada Gračanica

Tabela 20. Pregled broja investicija u proizvodno poslovne objekte po mjesnim zajednicama u periodu 2011.-2024. Godine

Naziv MZ	Broj investicija u proizvodno-poslovne objekte po godinama u periodu 2011.-2024. godine										UKUPNO
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
Gračanica	4	12	15	10	10	7	6	9	13	11	97
Stjepan Polje	1	2	3	2	2	0	0	3	1	2	16
Donja Lohinja	1	2	3	2	2	0	0	0	1	0	11
Donja Orahovica	1	2	0	0	0	0	0	0	1	1	5
											0
Doborovci	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Soko	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	2
Babići	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Pribava	0	1	1	1	1	0	1	0	0	0	5
SVEGA	7	22	23	15	15	7	7	13	16	14	139

Izvor: Služba za prostorno uređenje, geodetske i imovinsko pravne poslove Grada Gračanica

8. UKUPNA ZAPOSLENOST, NEZAPOSLENOST I PLAĆE

8.1. Pregled stanja i kretanja na tržištu rada

Na području grada Gračanica, a prema podacima Federalnog zavoda za statistiku za 2024. godinu, od ukupno 44.267 stanovnika 67,26 % ili (29.773 stanovnika) je radno sposobno stanovništvo starosne dobi između 15 i 65 godina.

Od tog broja stanovnika, samo 17.355 (odnosno 39,16 %) je aktivno uključeno na tržište rada i predstavlja radno aktivnu radnu snagu (10.952 zaposlenih i 6.403 nezaposlenih registrovanih na Zavodu za zapošljavanje).

Ova analiza ne obuhvata sivu ekonomiju koja kreira neregistrovanu zaposlenost, zaposlenost u neformalnom sektoru i zaposlene u sektoru poljoprivrede.

Ukupan broj zaposlenih (10.952 osoba), manji je od zbira broja penzionera i broja nezaposlenih koji iznosi 13.104 (od toga u 2024. god. je 6.701 penzionera, a 6.403 nezaposlenih osoba).

Tabela 21. Zaposlenost ukupnog i radno aktivnog stanovništva 1991. i 2019.-2024. godine

OPIS	Po godinama						
	1991	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ukupno stanovništvo (procjena)	59.050	45.033	44.985	44.745	44.493	44.327	44.267
Radno-aktivno stanovništvo, dob od 15-65	36.156	30.889	30.642	30.389	30.194	29.974	29.773
Ukupan broj zaposlenih	11.363	10.961	10.813	10.953	11.065	11.017	10.952
Broj nezaposlenih	4.822	7.101	7.261	7.022	6.758	6.667	6.403
Stepen zaposlenosti radno-aktivnog stanovništva	31,4	35,5	35,3	36,03	36,6	36,8	36,8
Stepen zaposlenosti ukupnog stanovništva	19,24	24,34	24,03	24,49	24,87	24,85	24,7

Stepen nezaposlenosti	29,79	39,3	40,2	39,1	37,9	37,7	36,9
------------------------------	--------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama u 2019-2024 godini“

NAPOMENA: Stepen zaposlenosti je postotak učešća zaposlenih u ukupnom broju radno aktivnog stanovništva (u dobi 15-65 god).

Stepen zaposlenosti radno-aktivnog stanovništva (stanovništvo u dobi od 15-65 godina), kontinuirano raste sa 34,48 % iz 2018. godine na 36,80 % u 2023. godini, a kako vidimo ostao je isti 36,80 % i u 2024. godini.

Stepen zaposlenosti ukupnog stanovništva je kontinuirano rastao sa 23,79 % iz 2018. god. na 24,85 % u 2023. godini, ali je u 2024. godini blago niži, i iznosi 24,70 %, te je iznad stepena zaposlenosti iz 1991. godine (19,24 %).

Stepen nezaposlenosti opada sa 41,35 % iz 2018. godine na 36,90 % u 2024. godini, ali još uvijek zaostaje za 1991. godinom kada je stepen nezaposlenosti iznosila 29,79 %.

Tabela 22. Zaposlenost, nezaposlenost sa uporednim podacima u periodu od 2021. do 2024. g.

Opis	Broj zaposlenih				Broj nezaposlenih			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Federacija BiH	525.397	529.734	535.659	547.660	311.679	269.912	277.160	260.298
Tuzlanski kanton	99.589	101.192	101.715	102.838	73.295	68.973	66.161	61.315
Grad Gračanica	10.953	11.065	11.017	10.952	7.022	6.758	6.667	6.403
Grad/Kanton (učešće u %)	11	10,93	10,83	10,65	9,58	9,83	10,07	10,44
Grad/F BiH (učešće u %)	2,08	2,08	2,05	2,00	2,25	2,5	3,97	2,46

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama u 2024.god. godini

Pojašnjenje: NEZAPOSLENA LICA su lica bez zaposlenja, sposobna za rad i starosne dobi od 15 do 65 godina, evidentirana u biroima za zapošljavanje.

Stepen zaposlenosti od 36,80 % je iznad stepena zaposlenosti Tuzlanskog kantona (35,20 %), i neznatno niži od stepena zaposlenosti FBiH (37,00 %).

Tabela 23. Stepen zaposlenosti u periodu 2017.-2024. godine sa uporednim pokazateljima za TK i FBiH

Opis	Stepen zaposlenosti u periodu 2017. -2024. godine (%)							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Grada Gračanica	30,00	34,48	35,50	35,30	36,03	36,6	36,8	36,8
TK	27,30	31,10	32,30	32,20	33,10	33,9	34,4	35,2
FBiH	30,20	34,40	34,80	34,40	35,10	35,6	36,3	37,0

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama u 2016-2024.god.“

Stepen nezaposlenosti od 36,90 % je niži od stepena nezaposlenosti TK koji iznosi 37,40 %, ali je viši od stepena nezaposlenosti FBiH od 32,20 %. U odnosu na 13 općina/gradova TK, grad Gračanica sa stepenom nezaposlenosti od 36,90 % je drugi grad odmah iza Grada Tuzla sa (23,40 %) niži je od grada Lukavca (38,70 %), grada Gradačca (37,90 %) i grada Srebrenika (46,30 %).

Tabela 24. Stepen nezaposlenosti u periodu 2018.-2024. godine sa uporednim pokazateljima za TK i FBiH

Opis	Stepen nezaposlenosti u periodu 2018. - 2024. godine (%)						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Grad Gračanica	41,35	39,30	40,20	39,10	37,90	37,70	36,9
TK	45,60	43,20	44,10	42,40	40,50	39,40	37,4
FBiH	38,80	37,10	38,20	37,20	35,10	33,90	32,2

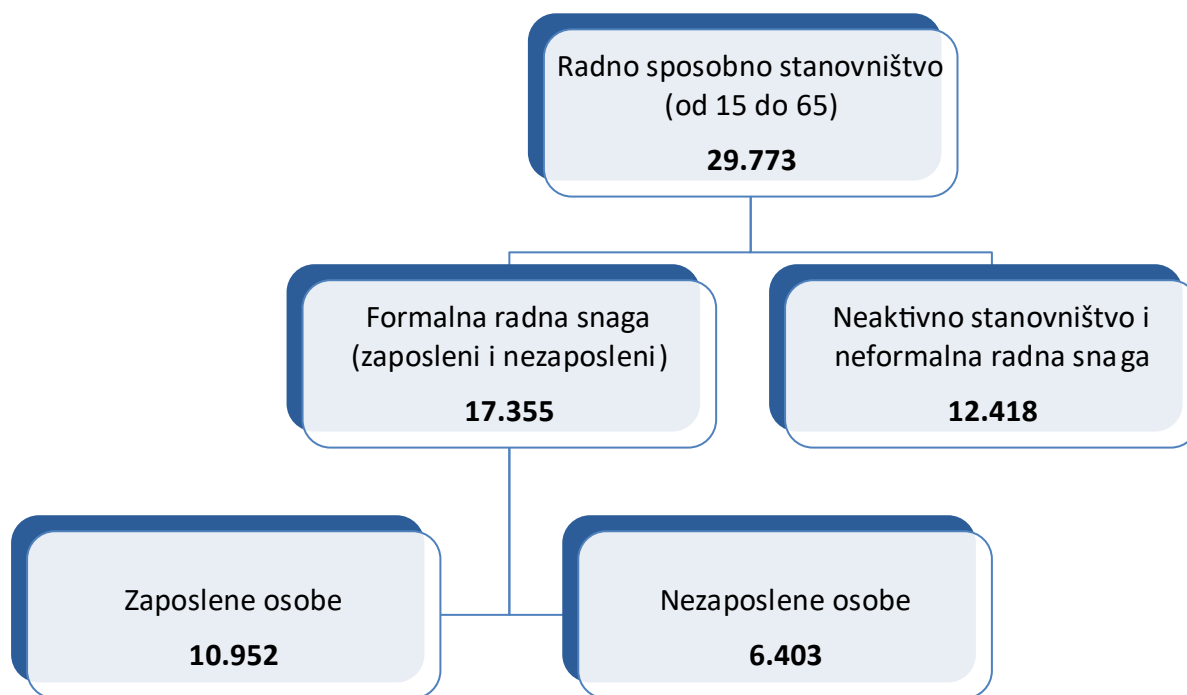
Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja „Socio ekonomski pokazatelji po općinama u 2017-2024. godini“

Formalna zaposlenost je relativno dobra, ali je stvarna situacija nešto bolja.

Kao što se vidi iz grafikona br.4 na formalnom tržištu sudjeluje više od polovine radno sposobnog stanovništva (67,25 % u 2024. godini), a 36,76 % radno sposobnog stanovništva je formalno zaposleno, što je relativno nizak stepen formalne zaposlenosti.

Potrebno je istaći da se ovakav pristup odnosi samo na formalnu radnu snagu koja živi u BiH, dok radna snaga koja živi izvan Grada nije obuhvaćena lokalnim administrativnim podacima i zbog toga se smatra neaktivnom radnom snagom zajedno sa neformalno zaposlenim osobama i pomažućim članovima porodice.

Grafikon 04. Struktura zaposlenosti/ nezaposlenosti za grad Gračanica (stanje 2024. godine)

Stvarna situacija na tržištu rada je mnogo bolja iz dva razloga.

Kao prvo, neformalni radnici (uključujući i većinu poljoprivrednika) i neplaćeni pomažući članovi se smatraju neaktivnim osobama iako rade i doprinose porodici i domaćinstvu (rezultat samozapošljavanje i zapošljavanje u poljoprivredi se vide iz registra poljoprivrednih gazdinstava kojih se prema podacima za 2024. godinu vodi **3.505 poljoprivrednih gazdinstava**).

Kao drugo, prema podacima Zavoda za zdravstveno osiguranje sa 31.12.2023.godine 12.170 su nositelji zdravstvenog osiguranja, od toga (10.446 iz radnog odnosa, 683 samostalnih djelatnosti, 75 dobrovoljnih osiguranika, i 966 inostranih osiguranika).

Ako ovom broju dodamo 3.505 poljoprivrednih gazdinstava (kao neformalnu radnu snagu), registrovanih u registru poljoprivrednika, na tržištu rada je zaposleno ukupno 15.723 osoba što je za 35,12 % više u odnosu na 1991. godinu kada je broj zaposlenih iznosio 11.636. Međutim još uvijek ostaje 1.632 osobe iz formalne radne snage koji ostaju nezaposleni.

8.2. Prosječne neto plaće i penzije

Prosječne neto isplaćene plaće rastu. U posmatranom periodu od 14 godina od 2008. do 2024. godine prosječna neto isplaćena plaća je povećana za 94,23 %, (sa 520 KM iz 2008.god. na 1.010 KM u 2024.godini). U 2024. godini sa navedenom prosječno isplaćenom plaćom od 1.010 KM obezbjeđuje se pokrivenost Sindikalne potrošačke korpe od 32,42 % (sindikalnu potrošačku korpu čine minimalni troškovi života četveročlane porodice koju čine dvije odrasle osobe i dva djeteta, od kojih je jedno u srednjoškolskom, a drugo u uzrastu osnovca za mjesec decembar 2024. (3.114,95 KM)). Više o ovoj temi pročitajte pod tačkom 8.3.-Sindikalna potrošačka korpa.

Prosječno isplaćena neto plaća u gradu Gračanica u 2024. godini iznosila je 1.010 KM i niža je za 19,07 % u odnosu na prosječnu neto plaću TK, a za 26,44 % u odnosu na FBiH što se vidi iz slijedećih tabela:

Tabela 25. Prosječne plaće u periodu 2019.-2024. godine za FBiH i TK

Opis	Iznos prosječne plaće u periodu 2019.-2024. godine u KM					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Federacija BiH	928	956	996	1.114	1.261	1.373
Tuzlanski kanton	824	863	906	1.022	1.161	1.248
Grad Gračanica	631	649	689	815	943	1.010
Grad/Kanton (učešće u %)	76,57	75,2	76,05	79,74	81,22	80,93
Grad/F BiH (učešće u %)	67,99	67,88	69,18	73,16	74,78	73,56

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama u 2019-2024. godini“

Tabela 26 Prosječne neto plaće u periodu 2010.-2024. godine sa procentima u prosječnoj plati FBiH

Godina	Opis	Iznos prosječne neto plaće u KM	F BiH = 100
2023	F BiH	1.373	baza 100
2023	TK	1.250	91
2024	Gračanica	1.010	74
2023	Gračanica	943	75
2022	Gračanica	815	73
2021	Gračanica	689	69,1
2020	Gračanica	649	67,9
2019	Gračanica	631	68
2018	Gračanica	615	69,2
2017	Gračanica	584	67,9
2016	Gračanica	541	63,4
2015	Gračanica	524	63,3
2014	Gračanica	536	62,9
2013	Gračanica	520	63,2
2012	Gračanica	524	63,1
2011	Gračanica	526	64,2
2010	Gračanica	533	66,3

Izvor podataka: “Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBIH 2010-2024“

Nizak nivo prosječnih plaća direktno se odražava na nizak nivo prosječnih penzija. Ukupna prosječna mjesečna penzija (iz decembra 2024. godine) od 575,58 KM predstavlja 56,99 % prosječne neto plate iz 2024.godine koja iznosi 1.010 KM.

U periodu od 2011. do 2024. godine ukupna prosječna penzija porasla je za 79,19 %, sa 321,03 KM na 575,28 KM (a prosječne plaće su porasle za 89,49 % sa 533 KM na 1.010 KM).

Odnos broja zaposlenih u odnosu na broj penzionera je povećan sa 1,6 iz 2017. godine na 1,8 u 2022. godini, ali je ponovno smanjen na 1,7 u 2023. godini, te na 1,6 u 2024. godini.

Tabela 27. Prosječne penzije u periodu 2011.-2024. godine sa uporednim podacima FBiH i TK

Godina	Opis	Broj zaposl. na 1 penzionera	Ukupna prosječna mjesečna penzija u KM	Prosječna starosna penzija u KM	Prosječna invalidska penzija u KM	Prosječna obiteljska penzija u KM
2023	F BiH	1,48	698,43	778,05	584,33	581,09
2023	TK	1,37	679,02	778,95	567,39	559,80
2024	Gračanica	1,6	575,58	635,23	526,96	495,55
2023	Gračanica	1,7	539,62	598,69	491,82	466,61
2022	Gračanica	1,8	445,38	495,2	403,94	388,62
2021	Gračanica	1,8	390,31	439,28	347,89	339,73
2020	Gračanica	1,8	391,71	443,82	345,56	341,94
2019	Gračanica	1,8	382,09	434,91	335,48	336,33
2018	Gračanica	1,82	364,07	418,77	317,35	319,43
2017	Gračanica	1,6	340,22	394,08	297,49	298,37
2016	Gračanica	1,6	338,28	391,43	297,2	298,86
2015	Gračanica	1,6	336,1	386,69	296,41	301,34
2014	Gračanica	1,6	334	384	296	304
2013	Gračanica	1,6	319	369	284	292
2012	Gračanica	1,6	321,03	346,82	279,4	290,38
2011	Gračanica	2	321,12	369,74	278,92	297

Izvor podataka: "Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2024" Obradio Federalni zavod za programiranje razvoja

8.3. Sindikalna potrošačka korpa

Sindikalna potrošačka korpa koju je Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine izračunao za decembar 2024. iznosila je 3.114,95 KM.

Prosječna plata isplaćena u Federaciji BiH u 2024. iznosila je 1.373 KM (izvor podataka "Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2024." obradio FZPR). Minimalna plata prema Odluci Vlade FBiH je 619 KM za 2024. godinu.

Na osnovu gore navedenih indikatora pokrivenost Sindikalne potrošačke korpe prosječnom isplaćenom platom u FBiH iznosi 44,08 % a minimalnom platom 19,87 %.

Poređenja radi pokrivenost Sindikalne potrošačke korpe prosječnom isplaćenom platom u gradu Gračanica od 1.010 KM iznosi 32,42 %.

Prilikom izrade Sindikalne potrošačke korpe u obzir su uzeti minimalni troškovi života četveročlane porodice koju čine dvije odrasle osobe i dva djeteta, od kojih je jedno u srednjoškolskom, a drugo u uzrastu osnovca.

Samu potrošačku korpu čine: prehrana (44,87%), stanovanje i komunalne usluge (13,10 %), higijena i održavanje zdravlja (8,40 %), obrazovanje i kultura (10,34%), odjeća i obuća (12,03 %), prijevoz (4,61 %), te održavanje domaćinstva (6,67 %). U kategoriji prehrana korištene su cijene iz tri trgovačka centra za 86 artikala. Kada je riječ o higijeni i održavanju zdravlja ubrojani su troškovi za 10 stavki, a za stanovanje i komunalne usluge troškovi za 6 stavki. (Izvor informacija: Savez samostalnih sindikata BiH)).

9. POLJOPRIVREDA

Prirodni uslovi u pogledu zemljišta, vode, klime i slično za razvoj poljoprivrede su potencijalno zadovoljavajući.

Grad karakteriše umjereno kontinentalna klima. Posljednjih godina, vremenske prilike nisu išle na ruku poljoprivrednim proizvođačima, zbog elementarnih nepogoda (poplave, grada, suša i slično). U obzir treba uzeti i prognoze da nas čekaju periodi dužih i intenzivnijih suša, kiše i grada, što zahtijeva veće ulaganje u sisteme navodnjavanja, protivgradne zaštite, regulacije vodotokova i edukacije stanovništva.

Agro-ekološke karakteristike Grada determiniše i reljef prostora. U ravnicama, uz rijeku Spreču, organizuje se proizvodnja ozimih strnih žitarica i kukuruza, povrća i slično.

Na višim nadmorskim visinama značajan je dio pašnjaka i livada pogodnih za razvoj stočarstva. Najznačajniji poljoprivredni resurs Grada predstavlja zemljište. Pedološka struktura zemljišta je slijedeća:

- Aluvijalna i semiglejna 10 % u dolini rijeke Spreče.
- Pseudoglej 60 % u brdskim dijelovima.
- Sionica 30 % u brdskim dijelovima Grada.

Privatna gazdinstva na području Grada su mala i isparcelisana. Najčešće nisu osposobljena za robnu proizvodnju i da stvaraju dovoljno viškova za tržište te u većoj ili manjoj mjeri proizvode za vlastite potrebe. Na malim posjedima nije moguće zasnivati ozbiljniji razvoj ratarske proizvodnje iz slijedećih razloga:

- Smanjena mogućnost primjene mehanizacije,

- Otežano odvodnjavanje i navodnjavanje,
- Poštivanje plodoreda,
- Gradnja infrastrukture i slično.

Usitnjenost i fragmentacija zemljišta ima za posljedice sljedeće: nizak stepen produktivnosti poljoprivredne proizvodnje, visoki transportni troškovi, mala ulaganja u poboljšanje kvaliteta zemljišta, nepovoljni uslovi tržišta zemljištem, otežana zaštita okoliša. Vlasnička struktura poljoprivrednog zemljišta pokazuje da u poljoprivredi dominira privatni sektor, mada je u predratnom periodu i državni sektor bio znatan, što se vidi iz sljedeće tabele:

Tabela 28. Struktura upotrebe zemljišta

Kategorija zemljišta	Površina ukupno (ha)	%
Oranice i vrtovi	8.983,44	41,59%
Voćnjaci	1.702,08	7,88%
Vinogradi	0	0,00%
Livade	1.023,84	4,74%
Ukupno obradivo zemljište	11.709,36	54,21%
Pašnjaci	1.477,44	6,84%
Ribnjaci	0,0505	0,00%
Ukupno poljoprivredno zemljište	13.186,80	61,05%
Šumsko tlo	6.652,80	30,80%
Neplodno tlo	1.760,40	8,15%
Ukupno	21.600,05	100,00%
-Privatno	18.144,04	84%
-Državno	3.456,01	16%

Izvor podataka: Katastar organa uprave Grada Gračanica

Na osnovu podataka iz prethodne tabele može se zaključiti sljedeće:

- U ukupnoj strukturi poljoprivrednog zemljišta najveće učešće imaju oranice i vrtovi sa 41,59 %.
- U privatnom vlasništvu nalazi se 18.144 ha ili 84 % a u državnom vlasništvu 3.456 ha ili 16 %.

Poljoprivredna proizvodnja u Gradu organizovana je putem Zemljoradničke zadruge „Gračanka“, privatnih poljoprivrednih gazdinstava i Udruženja poljoprivrednika, poljoprivrednih inženjera i tehničara.

Zemljoradnička zadruga „Gračanka“ osnovana je 1954. godine, i između ostalog, zadruga se bavi i proizvodnjom voća i povrća.

Ključne kulture povrća su krastavac-kornišon, mrkva, cvekla, kupus, paradajz, paprika i luk, a ključne kulture voća su šljiva, višnja, kruška i jabuka.

Proizvodi su namijenjeni industrijskoj preradi i potrošnji u svježem stanju, a pored plasmana na domaće tržište, zadruga uspješno izvozi i u Evropsku uniju.

Jedan od općih uslova za ostvarivanje prava na novčanu podršku je da je korisnik upisan u Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata. U navedene registre koje vodi Odsjek za privredu, poljoprivredu i ruralni razvoj, prema stanju u 2024. godine upisano je ukupno 3.505 poljoprivrednih gazdinstava i to 3.349 porodična gazdinstva i 156 pravnih subjekata (30 privrednih društava, 3 zadruge, 119 obrta, 2 udruženja i 2 ostali pravni subjekti).

9.1.Podrška primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji

U toku 2024. godine ukupne novčane podrške iz budžeta FBiH i TK ostvarene su u iznosu od 5.523.159,46 KM, što je za 7,57 % povećanje u odnosu na 2023. godinu.

Ukupna Federalna podrška za Grad Gračanica po modelu podrške proizvodnji u 2024.godini iznosi 2.345.229,18 KM, što je za 18.45 % više u odnosu na ukupnu podršku u 2023.godini, koja je u istoj iznosila 1.979.883,60 KM.

Tabela 29. Ostvarene novčane podrške po modelu podrške proizvodnji iz Federalnog budžeta u posljednjih 5 godina

	Vrsta proizvodnje	Ostvarena novčana podrška KM	Ostvarena novčana podrška KM	Ostvarena novčana podrška KM	Ostvarena novčana podrška KM	Ostvarena novčana podrška KM
r/b		KM	KM	KM	KM	KM
		2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
1.	UKUPNO ANIMALNA+BILJNA PROIZVODNJA	1.196.503,72	1.227.203,58	1.572.530,59	1.979.883,60	2.345.229,18

Izvor podataka: Služba za pod. lok. razvoj i finansije (Referat poljoprivrede)

Po modelu ruralnog razvoja i modelu ostalih vrsta podrški, iz Budžeta Federacije BiH odobreno je ukupno 1.738.260,80 KM.

Ukupne novčane podrške iz budžeta Federacije BiH u 2024. godini za Grad Gračanicu iznose 4.083.489,98 KM.

Primjetno je povećanje iznosa novčanih podrški po modelu ruralnog razvoja, naročito podrške investicijama u poljoprivredne mašine i priključne uređaje za biljnu i stočarsku proizvodnju, a što je rezultat kupovine novih traktora i ostalih poljoprivrednih mašina koje će znatno olakšati radove na gazdinstvima.

Imajući u vidu sve naprijed navedeno, ukupne novčane podrške u poljoprivredi i ruralnom razvoju isplaćene iz Budžeta Federacije BiH iznose 4.083.489,98 KM dok su u 2023.godini iznosile 3.809.217,31 KM. Od ukupnog iznosa podrški po modelu podrški proizvodnji isplaćeni su poticaji u iznosu od 2.345.229,18 KM a po modelu ruralnog razvoja i modelu ostalih vrsta podrški u iznosu od 1.738.260,80 KM.

Ukupna Kantonalna podrška za Grad Gračanica u 2024.godini iznosi 1.439.669,48 KM, što je za 114.424,45 KM više u odnosu na iznos novčanih podrški iz 2023.godine, koji je iznosio 1.325.245,03 KM.

Najveći iznos u 2024. godini odobren je za proizvodnju svježeg kravljeg mlijeka, ukupno 289.113,40 KM što je 20,08 % od ukupnog iznosa novčane podrške, a od biljne proizvodnje najveća sredstva su odobrena za proizvodnju merkantilnog kukuruza i to u iznosu od 162.934,80 KM što čini 11,32 % od ukupnog novčanog iznosa iz kantonalnog budžeta za Grad Gračanica.

Tabela 30. Ostvarene novčane podrške iz budžeta Tuzlanskog kantona u posljednjih 5 godina za grad Gračanicu

Red. broj	Vrsta podrške	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.
	UKUPNA PODRŠKA IZ BUDŽETA KANTONA ZA GRAD GRAČANICA U 2024.GODINI	755.631,09	897.633,93	1.337.504,65	1.325.245,03	1.439.669,48

Izvor podataka: Služba za pod. lok. razvoj i finansije (Referat poljoprivrede)

Tabela 31. Podrška primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji po izvorima finansiranja za period 2008. - 2024. godine

Godina	Izvori finansiranja u KM			Index
	Budžet TK	Budžet FBIH	UKUPNO	
2008	1.469.733	934.058	2.403.791	baza
2009	849.240	1.354.117	2.203.357	92
2010	952.782	1.690.906	2.643.688	110
2011	945.355	1.289.309	2.234.664	93
2012	881.179	1.289.309	2.170.488	90
2013	786.315	1.188.710	1.975.025	82
2014	405.041	1.593.546	1.998.587	83
2015	373.769	1.649.605	2.023.374	84
2016	408.775	1.686.141	2.094.916	87
2017	385.211	1.599.849	1.985.060	83
2018	411.981	1.299.973	1.711.954	71
2019	399.384	1.261.407	1.660.791	69
2020	755.631	1.327.103	2.082.734	87
2021	897.634	1.227.204	2.124.838	88
2022	1.337.504	1.572.530	2.910.034	121
2023	1.325.245	1.979.883	3.305.128	137
2024	1.439.669	2.345.229	3.784.899	157
Ukupno 2008-2023	14.024.448	25.288.879	39.313.328	

Izvor podataka: Služba za pod. lok. razvoj i finansije (Referat poljoprivrede)

Na osnovu ukupnih kretanja u poljoprivredi može se zaključiti da broj registrovanih poljoprivrednih proizvođača raste, te da programi novčanih podrški pozitivno utiču na rezultate započetih i otvaranje novih procesa u poljoprivrednom sektoru na području našeg Grada, s ciljem da se ostvari: povećanje obima poljoprivredne proizvodnje, zadovoljenje domaćeg tržišta vlastitim proizvodima, stvaranje tržišno orijentisanih proizvođača, povećanje sjetvenih površina i privođenje kulturi neobrađenog obradivog poljoprivrednog zemljišta i veće zapošljavanje.

9.2. Novčane podrške poljoprivredi i ruralnom razvoju iz Budžeta Grada Gračanica

Tabela 32. Realizacija novčanih podrški u poljoprivredi i ruralnom razvoju iz Budžeta Grada Gračanica za 2023. godinu

Red.broj	Vrsta podrške	Iznos podrške KM/jed.podrške	Ukupan obim proizvodnje	Ukupni iznos podrške (KM)
1.	Nabavka rasplodnih junica	150,00/junica	105	15.750,00
2.	Uzgoj pčelinjih zajednica- zdravstvena zaštita pčela i unapređenje pčelinjeg fonda	4,00/košnica	3.772	15.088,00
3.	Muzna grla u liniji otkupa mlijeka	90,00/grlo	838	75.420,00
4.	Proizvodnja pilećeg mesa- brojleri	0,045/kljun	1.588.547	71.484,62
5.	Proizvodnja povrća i jagode u plasteniku	0,50/m ²	14.687	7.343,50
6.	Proizvodnja konzumnih jaja	0,25/kljun	11.436	2.859,00
7.	Proizvodnja kornišona za industrijsku preradu	0,07/kg	72.652	5.085,64
8.	Uzgoj rasplodnih ovaca	2,50 KM/ovci	3.388	8.470,00
9.	Sufinansiranje nabavke plastenika površine 100 m ² - Muslim Aid Association	1.580,00 KM/plastenik	20	31.600,00
10.	Pomoć u sanaciji šteta na poljoprivrednim gazdinstvima			1.790,00
11.	Otkup poljoprivrednih proizvoda od proizvođača sa područja grada za potrebe humanitarnih organizacija Merhamet i Emmaus			36.316,54

12.	Finansiranje troškova prijevoza i distribucije goriva iz Federalnih robnih rezervi			2.808,00
13.	Podrška izložbi stočarstva Gračanica-Doboj Istok 2024			3.000,00
13.	Sufinansiranje troškova prijevoza na Sajan poljoprivrede u Novi Sad			1.500,00
14.	Sufinansiranje troškova prevoza na Sajan pčelarstva u Beograd UG „Lipa“ Stjepan Polje			700
15.	Sufinansiranje manifestacije „Orijada“, MZ Vranovići			150
	UKUPNO (KM)			279.365,30

Izvor podataka: Služba za preduzetništvo lokalni razvoj i finansije (Referat poljoprivrede)

Iz navedenih podataka vidimo da je najveći iznos sredstava isplaćen za poticaj dvije strateške proizvodnje, govedarstvo i peradarstvo.

Pravo na podršku za svako grlo u liniji otkupa mlijeka ostvarili su vlasnici grla sa područja Grada Gračanica, u čije ime je organizator otkupa mlijeka, Gradskoj službi podnio zahtjev uz koji je priloženo rješenje sa obračunom za novčane podrške iz kantonalnog budžeta, čime se dokazuje ispunjavanje uslova za ostvarivanje podrške, a sve sa ciljem olakšavanja administrativnih procedura i ishodovanja dokumenata koje su poljoprivredni proizvođači obezbijedili za ostvarivanje novčanih podrški sa viših nivoa. Isplaćeno je 75.420,00 KM za 838 muznih grla, što je za 100 muznih grla manje nego u prethodnoj 2023.godini.

Pravo na podršku za uzgoj rasplodnih ovaca ostvarili su korisnici koji su dostavili obrazac obračuna za novčanu podršku za uzgoj rasplodnih ovaca iz federalnog budžeta, a za tu svrhu iz Budžeta Grada Gračanica isplaćeno je 8.470,00 KM za 3.388 grla.

Pravo na podršku za svaku košnicu ostvarili su proizvođači sa područja Grada Gračanica koji su ostvarili novčane podrške iz kantonalnog budžeta, a isplaćeno je 15.088,00 KM za 3.772 košnica pčela.

I ove godine je zbog unapređenja poljoprivredne proizvodnje zadržana podrška za nabavku steonih junica, kako iz uvoza tako i na domaćem tržištu. Kako se radi o strateški važnoj proizvodnji i skupim grlima, pravo na podršku ostvarili su proizvođači sa područja Grada Gračanica za svako grlo za koje je dostavljen dokaz o izvršenoj kupovini. Novčana podrška isplaćena je za 105 grla, u ukupnom iznosu od 15.750,00 KM.

Novčana podrška za proizvodnju povrća i jagode u zaštićenom prostoru za 14.687 m² isplaćena je u iznosu od 7.343,50 KM.

U sklopu projekta „Ekonomsko osnaživanje socijalno i materijalno ugroženih osoba i mladih osoba kroz proizvodnju povrća u plastenicima“ Grada Gračanica u 2024.godini, na osnovu Sporazuma o saradnji sa NVO Muslim Aid Association, kojim su osigurana donatorska sredstva od strane NVO Muslim Aid Association 40 %, Grad Gračanica 40 % i vlastitog učešća korisnika 20 %, u cilju razvoja plasteničke proizvodnje na području Grada Gračanica, odabranim korisnicima dodijeljeno je 20 plastenika od 100 m² sa dodatnom opremom. Ukupna vrijednost projekta je iznosila 85.000,00 KM, od čega je učešće NVO Muslim Aid Association 38.600,00 KM, Grada Gračanica 31.600,00 KM i učešće korisnika 14.800,00 KM.

Pravo na dodjelu plastenika u ovom Projektu imale su socijalno i materijalno ugrožene osobe i mlade osobe u dobi od 18 do 35 godina sa područja Grada Gračanica, pod uslovom da posjeduju vlastito poljoprivredno zemljište ili je zemljište u vlasništvu članova uže porodice po uzlaznoj liniji (majka, otac, djed i dr.), kao i zemljište koje im je ustupljeno na korištenje ili u zakup na period ne manji od 3 (tri) godine, a koje je u neposrednoj blizini stambenog objekta u kojem stanuju (parcela za postavku plastenika ne može biti udaljena više od 1,0 km od mjesta stanovanja).

Komisija je nakon Javnog poziva zaprimila 54 prijave. Nakon uvida u dokumentaciju i obilaska terena, utvrđeno je da uslove ispunjavaju 44 aplikanta, nakon čega je formirana bodovna lista na osnovu koje je odabrano 20 krajnjih korisnika.

Iz broja zaprimljenih prijava, vidljivo je da postoji veliki interes za plasteničku proizvodnju jer je to proizvodnja koja zahvaljujući produženoj sezoni uzgoja i većim i stabilnijim prinosima, omogućava proizvođačima da proizvedu višak proizvoda sa kojima mogu ostvariti dodatni prihod domaćinstvima. Važno je napomenuti da je u sklopu projekta, pored nabavke plastenika, izvršena i jednodnevna obuka svih korisnika, što u značajnoj mjeri doprinosi postizanju boljeg kvaliteta poljoprivrednih proizvoda i ostvarivanju viših prinosa.

Prijedlog Odsjeka za poljoprivredu je da svi zajedno iznađemo načine da se ovakvi i slični projekti češće realizuju, jer omogućavaju zainteresovanim poljoprivrednicima sticanje novih znanja i vještina u proizvodnji, postizanje boljeg plasmana proizvoda, proširenja proizvodnje i veće konkurentnosti na tržištu, te na kraju poboljšanja životnog standarda.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je 13.09.2024.godine donijela Odluku o ustupanju dizel goriva iz Federalnih robnih rezervi poljoprivrednim proizvođačima u Federaciji Bosne i Hercegovine broj 1454/2024 u ukupnoj količini od 2.290.000 litara.

Navedenom Odlukom gorivo je ustupljeno kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede i zadužena su kantonalna ministarstva da izvrše podjelu dizel goriva poljoprivrednim proizvođačima u Federaciji BiH na osnovu zvaničnih spiskova korisnika podsticaja u Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva za one poljoprivrednike koji obrađuju zemljište i koji su prijavili poljoprivredne proizvodnje u 2024.godini. S tim u vezi Federalno ministarstvo je sačinilo spiskove poljoprivrednih proizvođača kojim je dodijeljeno gorivo na bazi prijavljenih površina obrađenog zemljišta za federalne podrške u 2024.godini.

Gradu Gračanica, prema dostavljenim spiskovima, dodijeljeno je ukupno 33.662,14 litara goriva za 144 poljoprivredna gazdinstva.

Dužnost Grada bila je da iz vlastitih sredstava organizuje preuzimanje sa terminala, prijevoz i raspodjelu dizel goriva za poljoprivredne proizvođače sa područja Grada, te da odredi lokacije i obezbijedi uslove na lokacijama (prisustvo vatrogasne službe, policije i drugih službi čije je prisustvo neophodno kako bi se izbjegli eventualni incidenti) na kojim će se vršiti isporuka gorivo

poljoprivrednim proizvođačima, te obavijestiti poljoprivredne proizvođače o mjestu, vremenu i načinu raspodjele goriva. Troškovi preuzimanja, transporta i raspodjele goriva su finansirani iz Budžeta Grada Gračanica, za šta je izdvojeno 2.808,00 KM.

Pored novčane podrške, veoma bitno je istaknuti i institucionalnu podršku Grada u 2024.godini. Šalter za poljoprivredu je radio bez zastoja, a veliki dio usluga je pružan i putem telefona ili elektronske pošte.

Zahtjeve za kantonalne podrške u poljoprivredi i ruralnom razvoju poljoprivredni proizvođači su podnosili Gradskoj službi nadležnoj za poslove poljoprivrede, zajedno sa dokumentacijom. Zakonski rok za rješavanje zahtjeva i dostavljanje rješenja Ministarstvu TK radi isplate je 30 dana. Zbog teške situacije u poljoprivredi i što brže naplate odobrenih sredstava novčane podrške, u Odsjeku za poljoprivredu ljudstvo je angažovano na način da je omogućeno rješavanje zahtjeva u veoma kratkom roku, a većina je riješena u roku od 24-48 sati.

Pored naprijed navedenih sredstava, isplaćenih po osnovu usvojenog Programa novčane podrške u poljoprivredi, u Budžetu Grada Gračanica izdvojena su sredstva za funkcionisanje protivgradne zaštite, u koju svrhu se svake godine zaključuju dva ugovora sa dobavljačima, i to jedan za radarsko praćenje i osmatranje i drugi ugovor za dejstvovanje u slučaju elementarnih nepogoda za period trajanja protivgradne sezone (15.04.-15.10.) i za održavanje automatskih protivgradnih stanica (APGS) tokom cijele godine. U tu svrhu je iz Budžeta Grada Gračanica u toku 2024.godine utrošeno je 48.443,64 KM. Finansiranje nabavke raketa je izvršeno iz Budžeta TK na osnovu Programa podrški, što je prikazano u tabeli podrški iz Budžeta TK, kojim je odobreno dopunjavanje protivgradnih stanica do 12 raketa po jednoj stanici.

Isto tako je kroz Budžet Grada Gračanica za 2024. godinu data podrška radu i djelovanju Udruženju poljoprivrednika, poljoprivrednih inženjera i tehničara, i u tu svrhu je kao i prethodnih godina izdvojeno 20.000,00 KM, što u mnogome olakšava prikupljanje dokumentacije i predaju zahtjeva za ostvarivanje prava poljoprivrednih proizvođača tokom cijele godine, a naročito u vrijeme predaje zahtjeva i ostvarivanja novčanih podrški u poljoprivredi.

10. INDEKS RAZVIJENOSTI

Federalni zavod za programiranje razvoja u dokumentu Socioekonomski pokazatelji po općinama u Federaciji Bosne i Hercegovine je sagledao osnovne društveno-ekonomske pokazatelje razvoja FBiH, te izvršio rangiranje lokalnih zajednica prema nivou razvijenosti (indeksu razvijenosti).

Indeks razvijenosti je kompozitni pokazatelj, koji služi kao aproksimacija nivoa razvijenosti JLS ili kantona a izražuje se u skladu s Uredbom o izradi indeksa razvijenosti u FBiH, a na osnovu Zakona o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH („Službene novine Federacije BiH, broj 32/17). Ovaj indeks omogućava poređenje JLS, ukazuje na stepen regionalnog razvoja i osnova su za praćenje razvoja JLS i kantona.

Koristi indeksa razvijenosti ogleda se i u unaprjeđenju razvojnog planiranja i implementacije strateških dokumenata u FBiH kao i učinkovitija raspodjela finansijskih sredstava koji treba da doprinese ravnomjernijem regionalnom razvoju.

Od 2018. godine za izradu indeksa razvijenosti kantona i jedinica lokalne samouprave, u Federaciji BiH, koriste se slijedeći indikatori: prihodi od poreza na dohodak po stanovniku, stepen zaposlenosti, kretanje stanovništva, udio starog stanovništva u ukupnom stanovništvu i stepen obrazovanje radne snage.

Na osnovu indeksa razvijenosti, izvršeno je rangiranje 79 jedinica lokalnih samouprava FBiH.

Prema indeksu razvijenosti, Grad Gračanica, sa indeksom razvijenosti od 0,94, se nalazi na 22. mjestu u trećoj grupi od 79 općina/gradova FBiH, i u odnosu na 2023. godinu kada je bio na 23. mjestu Grad Gračanica je pomaknuo indeks razvijenosti za mjesto više. Nešto manji indeks razvijenosti imaju susjedne općine/gradovi Lukavac 0,91 (27), Gradačac 0,86 (35) i Srebrenik 0,79 (42) koji se nalaze u III grupi.

Od 79 Općina/gradova FBiH, 7 je u prvoj grupi sa indeksom od 2,34 do 1,30 (Vogošća), u drugoj grupi je 9 općina/gradova sa indeksom od 1,22 do 1,04; u trećoj grupi je 29 općina/gradova sa indeksom od 1,0 do 0,75, u četvrtoj grupi je 20 općina/gradova sa indeksom od 0,75 do 0,61; u petoj grupi je 13 općina/gradova sa indeksom od 0,60 do 0,33.

Na prvom mjestu (u prvoj grupi od pet grupa) je JLS Centar Sarajevo sa indeksom 2,34 a na 79-om mjestu u petoj grupi je JLS Dobretići sa indeksom od 0,33.

Kada se posmatraju kantoni, Tuzlanski kanton se nalazi na petom mjestu (porast za jedno mjesto naviše u odnosu na 2023. godinu), sa indeksom od 0,83, po rangi razvijenosti od 10 kantona u FBiH, u II grupi od tri grupe. U prvoj grupi je Kanton Sarajevo sa indeksom od 2,02 a u trećoj grupi je Kanton 10 sa indeksom od 0,28.

U nastavku su predstavljeni indikatori nivoa razvijenosti za 14 od 79 općina/gradova FBiH.

Tabela 33. Index razvijenosti (za 14 od 79) općina/gradova FBiH u 2024. godini

Naziv općine/grada	Prihod od poreza na dohodak po stanovniku	Stepen zaposlenosti u %	Kretanje stanovništva 2013-2024	Učešće starog stanovništva	Stepen obrazovanja radne snage	Index 2024	Rang	Grupa
0	1	2	3	4	5	6	7	8
Centar Sarajevo	3,82	4,18	0,86	0,86	1,24	2,34	1	I
Novo Sarajevo	2,91	2,12	0,99	0,91	1,26	1,66	2	I
Trnovo	2,73	1,04	2,14	0,61	0,75	1,56	3	I
Ilidža	1,59	1,50	1,67	1,08	1,17	1,42	4	I
Stari Grad Sarajevo	2,40	1,38	0,68	0,79	1,23	1,38	5	I
Novi Grad Sarajevo	1,75	1,07	1,41	1,00	1,16	1,31	6	I
Vogošća	1,44	0,91	1,88	1,14	1,07	1,30	7	I
Doboj-Jug	1,20	1,56	1,10	1,21	1,02	1,22	8	II
Grad Mostar	1,36	1,44	1,06	0,93	1,19	1,22	9	II
Grad Tuzla	1,40	1,58	1,01	0,84	1,10	1,21	10	II

Grad Gračanica	0,75	0,99	1,07	1,01	0,96	0,94	22	III
Grad Lukavac	0,88	0,95	0,83	0,90	0,99	0,91	27	III
Grad Gradačac	0,62	0,91	1,04	1,03	0,82	0,86	35	III
Grad Srebrenik	0,52	0,67	1,06	1,03	0,82	0,79	42	III

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja „Socioekonomski pokazatelji po općinama FBiH 2024.“

11. UNAPRJEĐENJE POSLOVNOG OKRUŽENJA - ULOGA JLS

Uloga JLS u unapređenju poslovnog okruženja definisana je Strategijom razvoja Grada Gračanica 2023.-2027. u kojoj su predloženi i usvojeni tri strateška cilja koji predstavljaju glavne pravce dostizanja vizije i izražavaju krajnje rezultate koje namjeravamo postići do kraja planiranog perioda 2023.-2027.godine.

U planskom periodu 2023.-2027. godina Grad Gračanica će se rukovoditi sljedećim strateškim ciljevima:

(SCI) Strateški cilj I (SC I): Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam,

(SCII) Strateški cilj II (SC II): Odgovorna uprava orijentirana na transparentno i profesionalno pružanje usluga i unaprjeđenju kvaliteta života za sve građane,

(SCIII) Strateški cilj III (SC III): Pametno upravljanje prirodnim resursima i korištenje čiste energije.

Objašnjenja strateškog cilja, te povezivanje sa strateškim ciljevima višeg nivoa i Ciljevima Održivog Razvoja –SDGs (Sustainable Development Goals, SDGs) dati su u nastavku dokumenta.

Strateški cilj I (SC I): Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam

Grad Gračanica ima tradicionalno visoko kvalitetno preduzetništvo i pozitivan preduzetnički imidž, razvijen sistem banaka, osiguravajućih društava i mikro-kreditnih organizacija. Svi navedeni faktori predstavljaju dobru osnovu za održiv ekonomski rast. U posljednjim godinama, u Gračanici se radi na uspostavi sinergija između tradicije i modernih tehnologija u raznim ekonomskim sektorima. Aktivno se radi na promociji preduzetništva, posebno organizovanjem gračaničkog sajma preduzetništva, tradicionalnog gračaničkog vašara, i na druge načine. Preduzetnička infrastruktura je relativno dobro razvijena, sa mogućnostima za greenfield i brownfield investicije u različite privredne grane. U narednom strateškom periodu nastojeće se dalje raditi na jačanju lokalnih partnerstava za zapošljavanje, preduzetništva žena i mladih, povećanju poslovne aktivnosti na stranom tržištu, kao i podržati postojeći pozitivan trend rasta investicija u proizvodno poslovne objekte.

Kulturno-historijsko naslijeđe predstavlja značajan potencijal za razvoj održivog turizma na području Grada Gračanice. Budući razvoj turizma bi se, uz adekvatnu valorizaciju postojećih resursa, trebao jednim dijelom oslanjati na umrežavanje domaćih ponuđača i turističkih aktera sa ciljem stvaranja zaokružene ponude. Termo-mineralne vode su značajan resurs Gračanice, koji ima širok dijapazon primjene u zdravstvu, turizmu, proizvodnji zdravstveno ispravne hrane, ribogojstvu, eksploataciji ugljen dioksida i slično. Cilj je da Gračanica nastavi iskorištavati veliki

potencijal termo-mineralnih voda na održiv način, da izvrši identifikaciju drugih turističkih potencijala i objedini ih u jednu turističku ponudu koju je neophodno promovisati na najbolji način i time privući turiste iz susjednih sredina i zemalja.

U sektoru poljoprivrede broj registrovanih poljoprivrednih proizvođača raste, ali potencijali za produktivniji razvoj poljoprivrede još nisu u punoj funkciji. Poljoprivreda pruža i značajan potencijal za povećanje stope aktivnosti i uključivanje ranjivih kategorija na tržište rada. Na tome će se raditi u narednom periodu.

Intenzivniji ekonomski rast postići će se kroz primjenu inkluzivnih i održivih pristupa i tehnologija, poput cirkularne ekonomije i digitalne transformaciju u preduzetništvu, poljoprivredi i turizmu, te kroz razvijanje vještina za postizanje visok stepen zaposlenosti i dostojanstven rad za sve.

Pri definisanju strateškog cilja I i elemenata koji se odnose na održiv ekonomski razvoj u Strategiji razvoja grada Gračanica za period 2023.-2027. godine uzeti su u obzir strateški ciljevi Federacije BiH i Tuzlanskog kantona kao i Okvir za ciljeve održivog razvoja u BiH koji utvrđuje zajedničke pod-ciljeve i indikatore za sve nivoe vlasti u BiH (zajednički minimum).

Grad Gračanica	Strateški cilj 1: Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam
Strateški ciljevi FBiH	Strateški cilj 1. Ubrzan ekonomski razvoj Strateški cilj 4. Efikasan, transparentan i odgovoran javni sektor
Strateški ciljevi Tuzlanskog kantona	1. Strateški cilj 1. Dinamičan i održiv ekonomski razvoj u povoljnom poslovnom okruženju
Ciljevi održivog razvoja	1. cilj: Nema siromaštva 2. cilj: Nula gladnih 8. cilj: Dostajan rad i ekonomski rast 9. cilj: Industrija, inovacije i infrastruktura
	
Pravci razvoja	1. Pametan rast 2. Društvo jednakih mogućnosti 3. Dobra uprava i upravljanje javnim sektorom

Pokazatelji uticaja za Strateški cilj 1

Strateški cilj 1	Indikatori uticaja	Polazna vrijednost	Ciljna vrijednost (2027)
Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna	Stepen zadovoljstva građana cijenom vode	65,00% (2021.)	80,0%
	Stepen zadovoljstva građana cijenom kanalizacije	53,00% (2021.)	70,0%

poljoprivreda i održiv turizam	Stepen zadovoljstva građana cijenom prikupljanja otpada i odvozom smeća	69,00% (2021.)	85,0%
	Stepen zadovoljstva građana brzinom usluge u Gradskoj upravi	88,00% (2021.)	93,0%
	Povećanje investicija broj investicija-m ² prostora investicija u poslovnom sektoru za 20% do 2027.godine u odnosu na 2021. godinu	Broj investicija: 7 Površina: m ² 10.485 (2021.)	Broj investicija: 20 Površina: m ² 30.000 m ²
	Stepen zadovoljstva građana turističkim uslugama	0	80

Prioriteti Strateškog cilja I **Održiv ekonomski rast – postignut visok stepen zaposlenosti, produktivna poljoprivreda i održiv turizam**, koji predstavljaju ključna polja i smjerove djelovanja za ostvarenje vizije i strateških ciljeva su: Prioritet 1.1. Povoljno poslovno okruženje u Gradu Gračanica

Prioritet 1.2. Poboljšana efikasnost i održivost u poslovanju malih i srednjih preduzeća

Prioritet 1.3. Poboljšani razvoj poljoprivrede, šumarstva i ruralnih područja

Prioritet 1.4. Razvijeni i promovisani turizam i kulturno historijsko naslijeđe

Harmonizacija podataka katastra i zemljišnih knjiga

Procesom harmonizacije katastra i zemljišno knjižnih podataka do kraja 2024. godine obuhvaćeno je 18 KO (katastarskih općina), sa ukupno 78.592 parcela ukupne površine 19.528 ha. Za harmonizaciju ostaju 2 katastarske općine ukupne površine od 2.072 ha ili 6,5 % od ukupne površine KO-a.

Tabela 34 . Pregled zbirnih indikatora harmonizacije katastra i zemljišno knjižnih (ZK) podataka obuhvaćenih u periodu 2016.-2024. godine – Grad Gračanica

Opis	Broj K.O.	Broj parcela	Broj objekata	Površina KO u
Ukupno za harmonizaciju ZK i katastra nekretnina				
	20	81.883	15.267	26.184
Obuhvaćeno harmonizacijom ZK i katastra nekretnina po godinama				
2016.	2	16.220	4.559	3.021
2017.	2	12.685	2.173	2.797
2018.-2019.	3	13.800	2.545	3.450
2020.-2021.	4	13.017	1.587	3.775
2022 - 2023	7	23.210	2904	6.485
Ukupno 2016-2024.god	18	78.592	14.593	19.528
Ostaje za harmonizaciju	2	2.955	674	2.072
Ostaje za harmonizaciju u %	10,00 %	3,5 %	4,5 %	6,5 %

Izvor: Služba za prostorno uređenje, geodetske i imovinsko pravne poslove Grada Gračanica (Katastar organa uprave)

12. ZAKLJUČCI

Rezultati ove analize ukazuju da se i u 2024. godini većina privrednih subjekata suočava sa značajnim problemima (tržišta, ljudskih resursa, tehnologija i uslova privređivanja), od kojih su mnogi zajednički bez obzira na industrijsku granu.

Tržište. Većina privrednih subjekata ima problem sa izlaskom na tržište. Ovo se posebno odnosi na tržište EU, na kojem postoji konkurencija, a koje se pokazalo kao ključno za napredak BH privrede. Prije svega, BH privrednici često nedovoljno poznaju tržište da bi mogli pravilno usmjeriti svoju proizvodnju, a još više, potencijalni kupci na tim tržištima nedovoljno ili ništa ne znaju o proizvodima i proizvodnim mogućnostima BH firmi. Ako se želi postići pomak po ovom pitanju, onda se ne može oslanjati na to da će kupci sami doći. Ovdje mora postojati proaktivan pristup. Nadalje, ponuda i tražnja na tržištu EU i drugim svjetskim tržištima se stalno mijenja, stari proizvodi se poboljšavaju, uvode se novi. Ukoliko BH firme ne mogu da prate tehnološke i tržišne trendove, ne mogu ni biti konkurentne. Razvoj proizvoda nije jednostavna stvar i zahtijeva veliko znanje i velika ulaganja, ali bez toga nema opstanka.

Ljudski resursi i znanja. Kvalifikovani ljudi na svim nivoima proizvodnje su deficitarni: od majstora, tehničara do rukovodilaca proizvodnje i inženjera. Kod postojećeg inženjerskog kadra znanje i vještine se često zasnivaju na znanju starijih, iskusnih inženjera, od kojih su mnogi vrlo kompetentni u proizvodno-tehnološkom dijelu. Međutim, problem sa ovim kadrom je nivo znanja po pitanju novih tehnologija. Evropska konkurencija koristi nove tehnologije za projektovanje i često na tome zasniva svoju prednost. Također, jedna od najvažnijih stvari kod ljudskih resursa u ovim firmama je nedostatak ljudi i kapaciteta za kvalitetan tržišni nastup. Evropska konkurencija na ovu oblast mnogo polaže i ulaže u praćenje promjena na postojećem tržištu, pronalaženje novih tržišta, praćenje konkurencije, predviđanje budućih tržišnih trendova, itd. Kod većine naših firmi, ova funkcija je zanemarena i malo je ljudi koji se na ovakav način bave tržištem. Ovaj profil ljudi morao bi biti obrazovan i sa tehnološkom i sa tržišno-ekonomskog aspekta.

Tehnologija.

Gračanica je jedan od industrijski razvijenijih gradova u Bosni i Hercegovini, posebno poznata po metalskoj, tekstilnoj i građevinskoj industriji, a u novije vrijeme se pojavljuje i trgovina. U posljednjim godinama, upotreba savremenih tehnologija značajno je unaprijedila proizvodne procese u ovom području. Firme sve više uvode automatizirane proizvodne linije, CNC mašine i digitalne sisteme upravljanja, čime se povećava preciznost i smanjuju troškovi proizvodnje. U tekstilnoj industriji koriste se moderni krojački strojevi sa kompjuterskim upravljanjem, dok metalški sektor primjenjuje CAD/CAM softvere za projektovanje i pripremu proizvodnje.

Na nivou Bosne i Hercegovine, industrija prolazi kroz proces digitalne transformacije, iako je taj proces sporiji u odnosu na razvijenije zemlje. Uvođenje ERP sistema, industrijskih robota, senzorske tehnologije i 3D štampe postaje sve češće, naročito kod izvoznika koji moraju pratiti međunarodne standarde. Gračanica, zahvaljujući svojoj poduzetničkoj tradiciji, prednjači u primjeni novih tehnologija u malim i srednjim preduzećima, što doprinosi konkurentnosti na domaćem i stranom tržištu.

Poslovno okruženje i uslovi za poslovanje.

Gračanica je jedan od ekonomskih centara Tuzlanskog kantona i poznata po razvijenoj tradiciji privatnog poduzetništva. Grad ima dugu historiju industrijske proizvodnje, posebno u oblastima metaloprerađivačke, tekstilne i građevinske industrije, ali i trgovine i uslužnih djelatnosti. Geografski položaj Gračanice, u blizini važnih saobraćajnih pravaca koji povezuju sjever i jug Bosne i Hercegovine, pruža poduzetnicima dobru logističku prednost za plasman proizvoda i usluga.

Poslovno okruženje u Gračanici karakteriše prisustvo velikog broja malih i srednjih preduzeća, ali i nekoliko većih industrijskih sistema. Grad i lokalna zajednica ulažu napore u modernizaciju poslovne infrastrukture, uključujući industrijske zone sa pristupom komunalnim priključcima, te podršku start-up biznisima kroz savjetodavne i poticajne programe.

Uslovi za poslovanje dodatno se poboljšavaju zahvaljujući dostupnoj radnoj snazi, raznolikim obrazovnim profilima i saradnji sa srednjim stručnim školama. Međutim, izazovi i dalje postoje – poput visoke administrativne složenosti, poreznih opterećenja i potrebe za većim ulaganjima u inovacije i digitalizaciju. Uprkos tome, Gračanica ostaje atraktivno okruženje za investitore, posebno zbog poduzetničkog duha stanovništva, tradicije izvoza i dobre reputacije domaćih proizvoda na regionalnom tržištu.

Po pitanju okruženja u kom posluju, naša preduzeća su u dosta nepovoljnijem položaju u odnosu na evropsku konkurenciju. Zakonska regulativa koja se odnosi na poslovanje privrede je veoma komplikovana, pa su preduzeća dužna da se pridržavaju preko 20 zakona vezanih za veliki broj fiskalnih i parafiskalnih dažbina, te oko 30 zakona koji govore o kaznenim odredbama, a preduzeće je dužno da u toku godine preda preko 100 raznih prijava i obrazaca.

Na osnovu zajedničkih i specifičnih problema ali i mogućnosti, napravljene su preporuke za svaki lanac i svaku odabranu JLS.

U skladu sa zaključcima iz dokumenta „Analiza lanca vrijednosti“ i strateškim fokusima iz Strategije razvoja Grada Gračanica za period 2023.-2027. godine:

- Podsticati razvoj preduzetništva, posebno kroz unaprjeđenje radnih zona, i osigurati visok stepen zaposlenosti
- Kreirati poticajno okruženje i društvene sadržaje za život mladih, te poboljšati kvalitet života ranjivih grupa
- Promovirati održivu poljoprivredu i proizvodnju zdrave hrane
- Koristiti prednosti saradnje i razmjene iskustava sa drugim gradovima i općinama u BiH i susjednim zemljama za brži rast i razvoj
- Osigurati zeleni rast i promovirati proizvodnju i korištenje čiste energije - Razvijati održiv turizam i osigurati očuvanje kulturno-historijske baštine
- Ubrzati proces deminiranja kontaminiranih područja. i u narednom periodu nastaviti započete aktivnosti na stvaranju povoljnog poslovnog okruženja realizacijom ključnih prioriteta ekonomskog razvoja i to:

Prioritet 1.1. Povoljno poslovno okruženje u Gradu Gračanica,

Prioritet 1.2. Poboljšana efikasnost i održivost u poslovanju malih i srednjih preduzeća,

Prioritet 1.3. Poboljšan razvoj poljoprivrede, šumarstva i ruralnih područja,

Prioritet 1.4. Razvijeni i promovisani turizam i kulturno historijsko naslijeđe.

U cilju dostizanja navedenih prioriteta kontinuirano raditi na:

- Intenziviranju i institucionaliziranju komunikacije sa privrednicima i potencijalnim investitorima kroz rad LEV-a (lokalnog ekonomskog vijeća);
- Poboljšanju efikasnosti administrativnih procedura i umanjenju barijere za rad privrednog sektora;
- Poboljšanju organizacije tradicionalnih privrednih sajmovi i efekta sajmovi u privlačenju investitora;
- Intenziviranju razvoja poljoprivrede (implementacijom projekata i podsticaja koji doprinose razvoju poljoprivrede) Iniciranju sistemskog pristupa u razvoju turizma –

razvoj turističkih proizvoda (uvezivanje kompleksa termomineralnih voda Terme Gračanica sa historijskom jezgrom Grada i okoline i blizinom Međunarodnog aerodroma Tuzla), usvojiti Akcioni plan rada Turističke zajednice Grada koja će raditi na pripremi turističke ponude (prikupljati indikatore o turizmu kao privrednoj grani), promovisati turističke potencijale Grada te animirati zainteresovane investitore za ulaganje u nove smještajne kapacitete.

- Stalno jačati programe za podršku razvoja MSP i obrta, u skladu sa strateškim dokumentima razvoja Grada.

U partnerstvu sa udruženjima koja djeluju na području Grada, a posebno Udruženjem poljoprivrednika, poljoprivrednih inženjera i tehničara, Udruženjem poslodavaca i samostalnih privrednika, Udruženjem obrtnika i NVO pomagati svim zainteresovanim licima u kreiranju i realizaciji novih radnih mjesta.

Razvijati i jačati partnerske odnose na svim nivoima u cilju lokalnog i regionalnog razvoja, kroz implementaciju projekata iz strateških dokumenata Grada Gračanica.

Tim za razvojne projekte u saradnji sa Odsjekom za lokalni razvoj, koji je u sastavu Službe za preduzetništvo, lokalni razvoj i finansije će razvijati saradnju te:

- Pružati stručnu i savjetodavnu pomoć novootvorenim privrednim subjektima,
- Sa Udruženjem poslodavaca, samostalnih privrednika i drugim udruženjima pripremati i realizovati projekte koji doprinose lokalnom razvoju,
- Sa Udruženjem poljoprivrednika, poljoprivrednih inženjera i tehničara i ZZ «Gračanka» i dalje raditi na edukaciji i usmjeravanju poljoprivrednih proizvođača pri korištenju prava na novčanu podršku.
- U saradnji sa NVO i institucijama viših nivoa vlasti preduzimati mjere smanjenja zone rizika za uzgoj poljoprivrednih kultura u dijelu donjeg toka rijeke Spreče.

Tabela 35 Indikatori razvoja-Usporedni pokazatelji za Općinu Gračanica/Grad Gračanica i Tuzlanski kanton u periodu 2018. - 2024. godine

R.	Indikatori razvoja po godinama	Grad Gračanica							Tuzlanski kanton						
br.		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1	Površina u km ²	216	216	216	216	216	216	216	2.649	2.649	2.649	2.649	2.649	2.649	2.649
2	Stanovništvo-broj	45.128	45.033	44.985	44.745	44.493	44.327	44.267	440.351	438.811	437.607	434.424	431.938	430.571	429.443
3	Gustina naseljenosti-broj	206	208,5	208,3	207,2	205,9	205,2	204,94	166	165,7	165,2	164	163	162,5	162,1
4	Broj zaposlenih	10.738	10.965	10.813	10.953	11.065	11.017	10.952	96.548	99.067	97.863	99.598	101.192	101.715	102.838
5	Broj nezaposlenih	7.570	7.101	7.261	7.022	6.758	6.667	6.403	80.989	75.461	77.112	73.295	68.973	66.161	61.315
6	Radna snaga-broj	18.308	18.066	18.074	17.975	17.823	17.684	17.355	177.537	174.528	174.975	172.884	170.165	167.876	164.153
7	Stepen zaposlenosti u % u odnosu na ukupan broj stanovnika	23,7	24,34	24,03	24,48	24,86	24,85	24,74	21,77	21,92	22,36	22,93	23,43	23,62	23,95
8	Stepen nezaposlenosti u %	41,35	43,2	40,2	39,1	36,6	37,7	36,9	45,6	43,2	44,1	42,4	33,9	39,4	35,2
9	Izvoz robe u hiljadama KM	212.938	226.534	217.094	295.674	370.951	334.802	328.266	1.729.498	1.791.792	1.671.314	2.076.750	2.732.608	5.588.896	2.826.974
10	Uvoz robe u hiljadama KM	208.039	212.310	194.993	274.521	313.166	312.654	333.934	1.942.319	2.142.315	1.871.496	2.377.354	3.049.718	2.863.260	2.219.938
11	Stepen pokrivenosti uvoza izvozom u %	102,38	106,7	111,33	107,71	118,45	107,08	98,3	89.04	83,64	89,3	87,36	89,6	90,42	78,53
12	Prosječna plaća u KM	615	631	649	689	815	943	1.010	797	824	863	906	1.022	1.161	1.248
13	Prosječna neto plaća u odnosu na prosječne neto plaće FBiH u %	96	68	68	69	73	75	74	90	89	90	91	92	92	91
14	Ukupna prosječna penzija u KM	364,07	382,09	391,71	390,3	445,38	539,62	575,82	423,1	443,75	456,95	457,85	521,56	633,58	679,02
15	Broj penzionera	5.833	5.991	6.159	6.161	6.254	6.434	6.701	71.244	71.935	72.472	72.149	72.145	73.593	75.119
16	Broj zaposlenih na jednog penzionera	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,7	1,6	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
17	Ukupan procenat poreza i doprinosa na i iz plaće	68,55%	68,55%	68,55%	68,55%	68,55%	68,55%	72,6%	68,55%	68,55%	68,55%	68,55%	68,55%	68,55	72,6%
18	Broj preduzeća na 1000 stanovnika*	60	60,3	61,4	61,1	61,7	63,,5	55,91	61,2	62,2	62,6	63,2	64,1	65,36	61,3
19	Broj učenika –osnovno obrazovanje	4.291	4.366	4.213	4.146	4.039	4.140	3.894	37.536	36.588	35.813	35.847	35.205	34.675	33.436
20	Broj učenika –srednje obrazovanje	1.682	1.658	1.655	1.638	1.622	1.627	1.649	15.576	15.078	14.923	14.384	14.128	14.117	14.091
21	Porezni prihodi po stanovniku u KM	124	135	144	170	217	266	310	126	143	167	192	239	287	331
22	Rang razvijenosti	26	24	23	24	24	23	22	6	6	5	6	6	6	5

Izvor podataka:“Socioekonomski pokazatelji po općinama u FBiH 2018-2024“ Obradio: Federalni zavod za programiranje razvoja